

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Likvidace obchodních korporací v České republice

Natálie Brabcová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Natálie Brabcová

Ekonomika a management

Název práce

Likvidace obchodních korporací v České republice

Název anglicky

Liquidation of business corporations in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě rozboru platné právní úpravy vyhodnotit likvidační proces společnosti s ohledem na vývoj právní úpravy, jeho charakteristiku a na základě vyhodnocení výzkumu a provést rozbor se zaměřením na vytipování problémů souvisejících s likvidací společnosti. Cílem praktické části práce je věření teoretických poznatků v praxi.

Metodika

Shromáždění a prostudování literatury pro zpracování teoretické části zadané práce s využitím metody excerptce

- Roztřídění dle předem stanovených klíčových znaků a provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí

- Získání podkladů pro analytickou část práce – konzultace s odborníky, rozhovory, statistická data

- Vyhodnocení získaných dat metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce.

- Sumarizace výsledků, vlastní zjištění,

- Vyhodnocení, diskuze a závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Likvidace obchodních korporací, likvidátor, insolvenční řízení, likvidační zůstatek, rozvaha

Doporučené zdroje informací

- BĚLOHLÁVEK, A J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). *Nový občanský zákoník : srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8.
- DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLAČAPEK, T., HRUDNÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R., a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. Wolters Kulwer. ISSN 2336-517X.
- JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. *Likvidace obchodních společností*. Praha: C. H. Beck, 2017.
- KOZÁK, Jan. *Insolvenční zákon a předpisy související: komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kulwer, 2016.
- ONDŘEJ, Jan. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017.
- PELIKÁN, V. *Likvidace podniku*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3338-8.
- RICHTER, J. – PILÁTOVÁ, J. – ADAMÍK, P. *Likvidace obchodních společností*.
- ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.
- VOMÁČKOVÁ, Hana. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí (vyšší účetnictví)*. 4. aktualizované vydání. Praha: POLYGON, 2009. 978-80-7273-157-2
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 4. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Likvidace obchodních korporací v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Janě Borské, PhD. Za vedení mé bakalářské práce a především za její čas a ochotu. Další díky patří těm, kteří byli ochotni mi věnovat jejich čas a poskytnut mi rozhovor k praktické části mé bakalářské práce.

Likvidace obchodních korporací v České republice

Abstrakt

Tato bakalářská práce pojednává o problematice likvidace obchodních korporací v České republice. V bakalářské práci je obsažen průběh likvidace obchodních korporací od rozhodnutí o jejich likvidaci až po jejich výmaz z obchodního rejstříku. Daný proces je rozebrán z hlediska právního, účetního a daňového. Bakalářská práce také z velké části pojednává o právech a povinnostech likvidátora, neodmyslitelně souvisejících s procesem likvidace. V praktické části jsou jednak porovnávány poznatky získané z teoretické části se zkušenostmi od odborníků na danou problematiku, tedy advokátů, kteří již v minulosti několik obchodních korporací zlikvidovali. Pro získání dat potřebných pro zpracování praktické části bakalářské práce autorka zvolila metodu řízeného strukturovaného rozhovoru. Odpovědi, které byly zaznamenány na diktafon, byly následně přepsány do písemné podoby. Takto zaznamenaný rozhovor byl následně zpětně zaslán respondentům k jejich kontrole a schválení, a po jejich odsouhlasení byl vložen do praktické části bakalářské práce. V části označené jako diskuze, výsledky rozhovorů a jejich zhodnocení byly odpovědi respondentů porovnány. Praktická řešení jsou analyzována a komparována s teoretickými poznatky a takto získané výsledky jsou shrnuty v závěru této kapitoly, ve které autorka také vyjádřila svůj názor na danou problematiku. V bakalářské práci byly použity metoda analýzy a syntézy, dále metoda komparace praktické a teoretické části bakalářské práce a výzkumná metoda formou řízeného strukturalizovaného rozhovoru.

Klíčová slova: Daně, insolvenční řízení, likvidace, likvidátor, likvidační podstata, likvidační zůstatek, obchodní korporace, obchodní společnost, rozvaha a účetnictví.

Liquidation of business corporations in the Czech Republic

Abstract

This bachelor thesis deals with the liquidation of business corporations in the Czech Republic. The bachelor thesis covers the course of liquidation of business corporations from the decision to liquidate them to their deletion from the Commercial Register. The process is analysed from the legal, accounting and tax point of view. The bachelor thesis also deals with the rights and obligations of the liquidator inherent in the liquidation process. The practical part compares the knowledge gained from the theoretical part with the experience of experts in the field, i.e. lawyers, who have already liquidated a business corporation in the past. To obtain the data necessary for the practical part of the bachelor thesis, the author chose the method of structured interview. The responses, which were recorded on a dictaphone, were then transcribed into written form. The interview thus recorded was then sent back to the respondents for their review and approval, and subsequently with their consent, it was inserted into the practical part of the bachelor thesis. In the section marked as discussion, the results of the interviews and their evaluation, the responses were compared. The practical solutions were analysed and compared with the theoretical findings and the results were summarized in the conclusion of the chapter, in which the author also expressed her opinion on the issue. In the bachelor thesis were used the methods of analysis and synthesis, also the method of comparison of the practical and theoretical parts of the bachelor thesis and the research method in the form of a structured interview.

Keywords: Accounting, balance sheet, business corporations, commercial company, insolvency proceedings, liquidation, liquidation balance, liquidation substance, liquidator, taxes.

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Vymezení základních pojmů	16
3.1 Právní osoba	16
3.2 Obchodní korporace	17
3.3 Obchodní společnost	17
3.4 Statutární orgán	17
4 Likvidace	18
4.1 Důvody vedoucí k likvidaci obchodních korporací	19
4.2 Doba trvání procesu likvidace	20
4.3 Počet zaniklých obchodních společností mezi lety 2017-2021	21
5 Likvidace z právního hlediska	25
5.1 Právní úprava pojmu likvidace	25
5.1.1 Vývoj právní úpravy	25
5.2 Zrušení obchodních korporací	26
5.2.1 Dobrovolné zrušení obchodních korporací	27
5.2.2 Zvláštní případy dobrovolného zrušení	29
5.2.3 Nucené zrušení obchodních korporací	29
5.2.4 Nucené zrušení v souvislosti s insolvenčním řízením	33
5.3 Likvidátor – osoba jednající za likvidovanou obchodní korporaci	34
5.3.1 Způsobilost k výkonu funkce	35
5.3.2 Povolání likvidátora do funkce příslušným orgánem obchodní korporace	37
5.3.3 Jmenování likvidátora soudem	38
5.3.4 Lhůta pro povolání do funkce	38
5.3.5 Odměňování likvidátora	40
5.3.6 Zánik funkce dosavadního likvidátora a jmenování nového	42
5.3.7 Součinnost třetích osob	45
5.4 Průběh procesu likvidace	46
5.4.1 Informační povinnost likvidátora	48
5.5 Zvláštní úprava likvidace u jednotlivých právnických osob	50
5.6 Ukončení procesu likvidace	52
5.6.1 Výmaz obchodní korporace z obchodního rejstříku	53
5.6.2 Archivační povinnost likvidátora	54
5.7 Obnovení procesu likvidace	54

5.7.1	Obnovení likvidace nezaniklé obchodní korporace	55
5.7.2	Obnovení likvidace zaniklé obchodní korporace	55
5.8	Zánik obchodní korporace	56
6	Likvidace z ekonomického hlediska	57
6.1	Účetní povinnosti	57
6.1.1	Likvidační účetní závěrky	58
6.1.2	První účetní kroky likvidátora	60
6.1.3	Vyplacení podílů na likvidačním zůstatku	62
6.2	Daňové povinnosti	64
6.2.1	Daně z příjmů	67
7	Vlastní práce	70
7.1	Průběh výzkumné části praktické části	70
7.1.1	Výběr respondentů	71
7.2	Jednotlivé rozhovory s odborníky na likvidace obchodních společností	71
8	Diskuze, výsledky rozhovorů a jejich zhodnocení	80
8.1	Zhodnocení odpovědí respondentů	80
8.2	Komparace informací získaných v teoretické části s výsledky získanými v praktické části	83
9	Závěr	86
10	Seznam použitých zdrojů	87
10.1	Odborná literatura	87
10.2	Zákony a právní předpisy	88
10.3	Články	88
10.4	Soudní rozhodnutí	90
11	Seznam obrázků a zkratk	92
11.1	Seznam obrázků	92
11.2	Seznam použitých zkratk	92

1 Úvod

Bakalářská práce na téma „Likvidace obchodních korporací v České republice“ pojednává o procesu likvidace od jeho počátku, tedy rozhodnutí o zrušení obchodní korporace s likvidací, až do jejího zániku, tedy jejího výmazu z obchodního rejstříku.

Likvidace je následkem několika faktorů. Může k ní dojít zejména z důvodu, že obchodní korporace již nemá dostatečný finanční majetek nebo není schopna naplnit svůj účel, dále například pokud dojde ke sporům mezi jejími společníky či v případě, že je její obchodní plán od samého počátku nesprávný v důsledku čehož obchodní korporace neprosperuje a je odsouzena k zániku.

Celý proces je pro obchodní korporace nesmírně náročný, a to nejen časově, ale i finančně, což má za následek především tu skutečnost, že většina obchodních korporací, která se ocitne v úpadku z důvodu nedostatku majetku, a to především finančního majetku, pak není schopna uhradit náklady spojené s procesem likvidace jako takovým. V důsledku toho pak tyto obchodní korporace vstupují do insolvence nebo se z nich stávají tzv. spící firmy, což lze vnímat jako negativní následek úpadku obchodní korporace, neboť tyto obchodní korporace právně existují, jsou zapsány v obchodním rejstříku, avšak nevykazující žádnou činnost a není tak možné je zlikvidovat.

S ohledem na současné dění v České republice, a tedy pandemickou situaci COVID-19 se počet obchodních korporací, které byly zrušeny s likvidací, značně zvýšil. Je to důsledkem jejich neschopnosti se přizpůsobit a reagovat na nové prostředí, ve kterém se ocitly, jako i na fakt, že pandemie COVID-19 otřásla celou společností, především proto, že přišla velmi nečekaně, a tak není divu, že obchodní korporace nebyly připravené na ní dostatečně rychle a efektivně reagovat. Jedná se především o takové obchodní korporace, které neměly pružný obchodní plán a dostatečné finanční rezervy. Tyto obchodní korporace byly nuceny vstoupit do likvidace a ukončit svoji obchodní činnost. V souvislosti s pandemií COVID-19 lze hovořit především o poskytovatelích stravovacích služeb, hotelnictví, cestovní agentury a další obchodní společnosti tohoto typu, neboť v rámci pandemie COVID-19 byla vládními nařízeními uložena karanténa a lidem bylo zakázáno navštěvovat tyto instituce. Dá se říci, že v současné době se tato situace mírně zlepšila, došlo k založení nových společností podnikajících ve výše uvedených oblastech, nicméně se stále projevuje ta skutečnost, že se lidé po téměř 2 letech karantény odnaučili tyto společnosti navštěvovat, a je tedy jen otázkou času, kdy a zda

budou společnosti podnikající v daných oblastech znovu prosperovat jako dříve či již svého vrcholu dosáhly a k obnovení prosperity těchto oblastí podnikání již nedojde.

Likvidace nemá pouze negativní následky a nelze ji vnímat jako čistě nežádoucí důsledek chybného vedení obchodní korporace či jejího špatného obchodního plánu. Její prospěch lze spatřovat především v tom, že obchodní prostředí není zaplaveno velkým počtem obchodních korporací, které nevykonávají žádnou činnost a jejich existence je tak spojena pouze s jejich povinností vedení účetnictví a odvádění daní, které ale stejně neplní, neboť toto plnění, s ohledem na jejich nulový majetek, za ně nemá kdo vykonávat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je na základě rozboru platné právní úpravy vyhodnotit likvidační proces obchodních korporací s ohledem na vývoj právní úpravy, jeho charakteristiku a na základě vyhodnocení výzkumu provést rozbor se zaměřením na vytipování problémů souvisejících s likvidací obchodních korporací. Cílem analytické části práce je ověření teoretických poznatků v praxi se zaměřením na slabá a problematická místa v právní úpravě, která mohou způsobovat nejasnosti a následně navrhnout jejich případné úpravy.

- 1) Shrnout teoretické poznatky týkající se procesu likvidaci s ohledem na jeho právní, účetní a daňovou úpravu
- 2) Vyhodnotit nejčastější chyby, kterých se obchodní korporace dopouští, a které vedou k jejich likvidaci
- 3) Na základě provedené analýzy vyhodnotit, zda právní úprava vymezuje prostor pro její úpravu, nebo zda jsou zákonná ustanovení dostatečně určitá.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se bude skládat ze dvou částí, a to části teoretické a části praktické. Celá práce bude vytvořena za pomoci různých metod k dosažení vytyčených cílů v kapitole 2.1 bakalářské práce. Autorka práce volí pro citování zdrojů formu citování odkazů pod čarou. Vybrané právní odpisy budou citovány pouze svým zkráceným názvem, celé znění právního předpisu bude uvedeno v seznamu zkratk.

V teoretické části bakalářské práce bude probíhat shromážděním a prostudováním literatury a potřebných pramenů souvisejících s problematikou likvidace obchodních korporací a družstev v ČR s využitím metody analýzy. Konkrétně bude čerpáno zejména z odborné literatury od různých autorů, internetových zdrojů a právních předpisů platných a účinných v době zpracování uvedené bakalářské práce.

Následně budou takto získané informace roztříděny pomocí metody excerptce, tedy formou vypisování, pořizování výborového záznamu z výše uvedeného studovaného materiálu a následně bude strukturována podle předem stanovených klíčových znaků.

Dále dojde k provedení obsahové analýzy právních textů jednotlivých částí. Celá práce bude rozdělena do logicky navazujících kapitol.

První oblast bude zaměřena na vysvětlení pojmu likvidace a dalších pojmů související s problematikou procesu likvidace. Dále budou v této oblasti rozebrány důvody vedoucí k likvidaci právnických osob a jejich četnost za posledních 10 let. Další část bude pojednávat o samotném procesu likvidace, a to jak celku, tak z hlediska jednotlivých obchodních korporací a družstev. V této oblasti bude též rozebrána platná právní úprava procesu likvidace a postavení osoby likvidátora v daném procesu. Následovat bude oblast zaměřená na účetní a daňovou stránku likvidačního procesu, které neodmyslitelně souvisí s osobou likvidátora.

Analytická část tak bude navazovat na část teoretickou. Z teoretické části budou získány podklady pro analytickou část práce, která bude zpracována formou tří rozhovorů se třemi odborníky na danou problematiku. První část bude zaměřena na osobu Mgr. Víta Klimpla, advokáta s desetiletou praxí, druhá část bude zaměřena na osobu Mgr. Jana Zemánka, advokáta s devítiletou praxí a poslední část bude zaměřena na osobu JUDr. Ľubomíra Focka, advokáta s dvacetiletou praxí. Autorka bude volit otázky na základě poznatků získaných z teoretické části, a to za účelem získání názoru na případná problematická ustanovení přímo od odborníků. Pro získání dat z praktické části tak bude použita metoda strukturovaného rozhovoru. Tato metoda spočívá v předem pevně daných a jasně formulovaných otázkách, na které respondenti odpovídají podle svých nejlepších schopností. Výhodou rozhovoru oproti dotazníkům je, že je přehlednější, odpovídají na něj převážně osoby, které jsou s danou problematikou seznámeni a získaná data se poté dají lépe zpracovat. Nevýhodou můžeme spatřovat především v malém množství respondentů a nemožnosti přirozeného průběhu komunikace. Takto získaná data budou vyhodnocena metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce. Následně bude provedena sumarizace výsledků a zaznamenáno vlastní zjištění o dané problematice.

Autorka bude absolvovat povinnou praxi v jedné z advokátních kanceláří, která mimo jiné provádí též likvidace právnických osob, jako jejich likvidátor, na nichž se autorka bude podílet a tím získá též informace potřebné ke zpracování praktické části.

Na závěr budou vyhodnoceny výsledky a znalosti získané zpracováním bakalářské práce, provedena diskuze a sepsán závěr s využitím metody komparace teoretické a aplikační části práce. Na základě provedeného výzkumu budou případně navržena opatření pro úpravu zákonů, kdy lze očekávat, že se patrně bude jednat o OZ, ZOK, zákon

o daních a zákon o účetnictví, v souvislosti s problematikou likvidačního procesu obchodních korporací.

3 Vymezení základních pojmů

3.1 Právnícká osoba

Právnícká osoba je OZ definována jako „organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“¹ „Právnícká osoba je umělý organizační útvar vytvořený člověkem a sloužící jeho zájmům“²

Oproti fyzickým osobám je třeba právníckou osobu chápat jako umělou konstrukci, od fyzických osob odvozenou, kterým zákon propůjčuje právně relevantní vlastnosti, které jsou nezbytné pro účast v právních vztazích.

Klíčovým prvkem právníckých osob je účel, pro který byly založeny. Tento stanovený cíl pak musí právnícká osoba během svého trvání naplnit, pokud by byl účel nenaplnitelný, jednalo by se o důvod pro její zrušení s likvidací. Účelem právnícké osoby může být vše, co neodporuje zákonu, například nesmí být založena právnícká osoba, jejíž cílem bude organizování terorismu.

Aby se dalo hovořit o právnícké osobě, je třeba, aby tato umělá konstrukce naplňovala následující právní znaky, a to:,,

- *pojmové znaky právnícké osoby, určující její obecnou i specifickou charakteristiku, včetně jejich účelu (§ 20, 144 a násl.),*
- *identifikační znaky právnícké osoby (§ 132 a násl., 136 a násl., § 3019 věta druhá),*
- *proces vzniku právnícké osoby, včetně vlivu veřejné moci na jejich vznik, změnu a zánik (§ 122 a násl.),*
- *organizační struktura právnícké osoby (§ 151 a násl.),*
- *činnost, resp. jednání právnícké osoby (§ 161 a násl.),*
- *zrušení, přeměna a zánik právnícké osoby (§ 168 a násl., 174 a násl., 185 a násl.),*

¹Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

²HURDÍK, Jan. § 20 [Právnícká osoba]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 105.)

– *přeshraniční režim (osobní status) právnické osoby (§ 138 a násl.)*“³

Mezi právnické osoby řadíme obchodní korporace, fundace a ústavy.

3.2 Obchodní korporace

Každá obchodní korporace je dle českého práva právnickou osobou, a jako taková má právní osobnost, tedy je nadána právy a povinnostmi. Právní úprava obchodních korporací navazuje a právní úprava právnických osob. Lze tedy říci, že obecná ustanovení týkající se právních osob budou použita i na obchodní korporace, pokud ZOK nestanoví jinak, tedy lze říci, že ZOK zde funguje jako speciální zákon, který má přednost před právní úpravou v OZ.

Pod pojmem obchodní korporace je nutné si představit veškeré typy obchodních společností a družstva a evropské družstevní společnosti.⁴

3.3 Obchodní společnost

Mezi obchodní společnosti řadíme společnosti osobní, kterými jsou v.o.s., k.s. a kapitálové, kterými jsou s.r.o. a a.s. a evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.⁵

3.4 Statutární orgán

Statutární orgán je orgán právnické osoby, který je oprávněn za ni jednat, a to především navenek, tedy jednat s jejími klienty, obchodními partnery a dalšími třetími osoby, jako ji i zatupovat při jednání s úřady a dalšími právními osobami.

Statutární orgán se u jednotlivých typů právnických osob označuje rozdílně, například u s.r.o. se označuje jako jednatel, u a.s. jako představenstvo, u družstva též představenstvo, atd.⁶

³HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 105.)

⁴ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.

⁵ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.

4 Likvidace

Likvidace je definována jako proces, jehož cílem je mimosoudní vypořádání majetkových a dalších poměrů obchodní korporace související s jejím zrušením, přičemž likvidovaná obchodní korporace smí vykonávat pouze takovou činnost, která vede k vypořádání jejích dosavadních závazků a dalších nezbytných záležitostí před jejím zánikem, a to i tehdy, pokud nikdy svoji činnost nezahájila, a tedy nemá žádné dluhy ani majetek.⁷

Likvidace nastává dnem, kdy je obchodní korporace zrušena, pokud se nezrušuje bez likvidace, nebo pokud není prohlášena za neplatnou.

Účel likvidace je explicitně stanoven v OZ. Zákon ho vymezuje jako vypořádání majetkových poměrů, vyrovnání dluhů věřitelů zrušené obchodní korporace a případné naložení s čistým majetkovým zůstatkem, pokud nějaký z likvidace vyplyne. Účel likvidace se váže především na funkci likvidátora, o kterém je blíže pojednáváno níže v této bakalářské práci.

Likvidace se provádí vždy, stanoví-li tak zákon, nebo na základě zakladatelského právního jednání či dle vnitřních zakladatelských dokumentů, sloužících k vypořádání majetku zrušené obchodní korporace. Jedním z případů, kdy se likvidace u zrušené obchodní korporace neprovádí, je její přeměna, tedy když veškerá její práva a povinnosti přechází na nástupnickou obchodní korporaci. Dalším případem je situace, kdy je obchodní korporace v úpadku a její majetkové poměry jsou vypořádávány v rámci insolvenčního řízení. Ovšem v tomto případě je možné, že i po skončení procesu insolvence následovala likvidace, a to právě tedy když obchodní korporace mají po skončení procesu insolvence stále nějaký majetek. To je však v praxi zcela výjimečné.

Likvidaci lze tedy chápat jako fázi obchodní korporace, kdy tato stále dle práva existuje, ale smí činit pouze taková právní jednání směřující k jejímu zániku. Pro jejich výkon je, příslušným orgánem obchodní korporace, ustanoven likvidátor. Obchodní

⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, KUHN, Petr. § 1 [Okruh obchodních korporací]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2, marg. č. 5.

⁷ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

korporace není oprávněna činit žádná jednání, kterými by pokračovala ve své původní činnosti, pro kterou byla zřízena.⁸

4.1 Důvody vedoucí k likvidaci obchodních korporací

K rozhodnutí o ukončení podnikatelské činnosti obchodní korporace a její následné likvidaci mohou vést různé důvody, které nemusí být vždy negativní. Mezi nejčastější takové mikroekonomické důvody patří, změna zaměření korporace na cíle, ve kterých se jí následně nevede, podnikání pro korporaci je v daném oboru obtížné, je nucena udělat změny, na které nemá dostatek prostředků, korporace je v úpadku v důsledku snížení poptávky po jejích výrobcích či službách, z důvodu technologických změn, změny módních trendů, na které nestačila včas a efektivně reagovat, snížením počtu zákazníků v cílové skupině, dále dochází k úpadku v případě, že konkurence zkopíruje produkt korporace a následně jej nabízí za nižší ceny, neboť neinvestovala tolik do jeho výroby a získala jej bez vyvinutí většího úsilí, korporace není schopna kompenzovat rostoucí ceny vstupů nárůstem ceny produktu, odběratelé nehradí faktury, či je hradí po datu splatnosti, čímž dochází k tomu, že se korporace ocitne ve druhotné platební neschopnosti, podnikatelský záměr korporace je od samého počátku chybný, soud rozhodne o zrušení její podnikatelské činnosti, apod.

Makroekonomickým důvodem vedoucím k likvidaci korporace je především pokles HDP dané ekonomiky. HDP lze definovat jako ukazatel ekonomického vývoje dané země, skládajícího se ze spotřeby domácností, investic firem, vládních výdajů a čistého exportu. Pokud tedy dojde k tomu, že klesne spotřeba domácností, projeví se tato skutečnost poklesem poptávky po výrobcích a službách korporací, které je domácnostem dodávají, což vede k závažným ekonomickým problémům těchto korporací.⁹

⁸DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

4.2 Doba trvání procesu likvidace

Výsledky analýzy Bisnode ukázaly, že průměrná délka likvidace u kapitálových společností byla mezi lety 2010 a 2019 více než 33 měsíců. Za zmínku také stojí skutečnost, že stále existuje 9 kapitálových společností, které jsou v likvidaci od roku 1991, a jejich likvidace doposud nebyla ukončena.

„Odborné firmě zabere i jednoduchá likvidace bezproblémové společnosti zpravidla 6 až 9 měsíců, u složitějších případů ale nejsou výjimkou i celé roky. Řádná likvidace je totiž dosti složitá, dlouhá a velmi náročná na profesní odbornost, přitom by stačilo se legislativně inspirovat v zahraničí.“¹⁰

Rok vstupu do likvidace	Průměrná doba trvání likvidace v měsících	Počet firem
2010	28,21	3 756
2011	33,08	3 981
2012	36,68	3 904
2013	34,94	3 582
2014	34,77	3 897
2015	40,52	4 830
2016	37,23	6 038
2017	30,32	8 791
2018	28,78	10 198
2019*	29,56	4 526

*data k červnu 2019, zdroj: Bisnode

11

Obrázek 1 Průměrná doba trvání likvidace v měsících (Štěpánková, 2019)

V důsledku toho, že proces likvidace je jak finančně, tak časově náročný dochází k tomu, že v obchodním rejstříku je vedena celá řada tzv. spících firem, tedy takové společnosti, které již nevykonávají žádnou obchodní činnost, ale ani nejsou nikterak činné v rámci procesu likvidace.

¹⁰ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Likvidací skončí ročně tisíce firem, dalším se to nedaří i desetiletí [online]. 2019 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/likvidaci-skonci-rocne-tisice-firem-dalsim-to-trva-i-desetileti/>

¹¹ ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Likvidací skončí ročně tisíce firem, dalším se to nedaří i desetiletí [online]. 2019 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/likvidaci-skonci-rocne-tisice-firem-dalsim-to-trva-i-desetileti/>

Spící společnosti v likvidaci musejí též plnit své povinnosti vůči finančním, živnostenským a dalším úřadům, kdy v důsledku své nečinnosti způsobují problémy a komplikace především jejich případným likvidátorům, neboť ty jsou jmenováni do této funkce soudem, a nemají možnost se jí z vlastní vůle vzdát. Vzhledem k tomu, že tyto společnosti často již nemají žádný majetek a ani nikterak s likvidátorem nekomunikují, bývá velmi obtížné je zlikvidovat. Většinou v takových případech nezbývá likvidátorovi než se obrátit na nějaký specializovaný orgán, popř. využít specializovaných služeb, jako například podat insolvenční návrh.¹²

4.3 Počet zaniklých obchodních společností mezi lety 2017-2021

Ze statistiky prováděné společností Dun & Bradstreet, která byla založena v roce 1841, a od tohoto roku jako světový lídr poskytuje společnostem obchodní data a analytická řešení, které jim mají pomoci při jejich rozhodování o klíčových otázkách týkajících se jejich podnikání a zlepšovat jejich výkonnost. Mimo jiné se tato společnost zabývá hodnocením rizika obchodních společností. Jednou z oblastí, kterou se tato společnost zabývala, byla také analýza počtu likvidací s.r.o. a a.s.(dále společně v této kapitole jen „**kapitálové společnosti**“) v České republice v letech 2017-2021.

Z výsledků výše uvedené analýzy vyplynulo, že jednou z hlavních příčin vedoucí ke zrušení kapitálových společností v letech 2019 až 2020 byla pandemie onemocnění COVID-19, která nezasáhla pouze do soukromého života jednotlivých subjektů, ale projevila se také v ekonomickém vývoji a životě obchodních korporací. Dále výsledky výzkumu ze dne 2. 12. 2021 společnosti Dun& Bradstreet, ukázaly, že dalším faktorem působícím na existenci kapitálových společností je jejich nejbližší okolí, které je do značné míry ovlivňuje. Výše specifikované ekonomicky spjaté prostředí, sestávající se z majoritních vlastníků, dceřiných společností a statutárních orgánů, vytváří pro kapitálové společnosti potencionálně rizikové prostředí, v důsledku čehož se zhruba každá desátá kapitálová společnost v ČR dostává do problémů. Výzkum mimo jiné prokázal, že v roce 2021 bylo zrušeno až 50 912 kapitálových společností, v jejichž okolí se nacházelo nejméně 20% subjektů, kteří byli v insolvenční, likvidaci, neplatily HDP,

¹²ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Likvidací skončí ročně tisíce firem, dalším se to nedaří i desetiletí [online]. 2019 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/likvidaci-skonci-rocne-tisice-firem-dalsim-to-trva-i-desetileti/>

exekuci, dlužily částku přesahující sto tisíc korun, nebo vykazovaly jiný negativní indikátor. Dále z výzkumu vyplynulo, že častěji jsou svým okolím negativně ovlivněny menší kapitálové společnosti, tedy takové, které mají nižší tržby, více než polovina ohrožených kapitálových společností má sídlo v Praze a dále, že „12 % společností s rizikovým okolím podniká v oblasti pronájmu a správy nemovitostí, desetina ve zprostředkování velkoobchodu a po osmi procentech má zastoupení nespecializovaný velkoobchod a služby“¹³. Výše uvedené oblasti podnikání se řadí mezi hlavní oblasti, ve kterých zrušené kapitálové společnosti podnikaly v letech 2017-2021.

Společnost Dun & Bradstreet zprostředkovala statistická data z analýzy poradenské společnosti Bisnode, na základě kterých byly zjištěno, že každým rokem od roku 2014 do roku 2020 se počet zaniklých kapitálových společností zvyšoval, kdy v roce 2019 došlo ke zlikvidování rekordního počtu kapitálových společností, a to 15 044, v roce 2020 se toto číslo ještě zvětšilo, nicméně nikterak výrazně na 15 391. Údaje jsou zpracovány pouze co do poloviny roku 2021, k níž zaniklo 6 885 kapitálových společností, z nichž jich bylo zlikvidováno 85%, což je nižší počet než předešlé dva roky. Celkový počet zaniklých kapitálových společností v roce 2021 by tak neměl nepřesáhnout počet likvidací v předešlých letech, kdy naopak se ekonomická situace v ČR zlepšila, což lze pozorovat i na počtu nově založených kapitálových společností v poměru k zaniklým kapitálovým společnostem. Společnost Dun & Bradstreet provedla též analýzu, na jejímž základě bylo zjištěno, že v roce 2021 počet založených kapitálových společností dosáhl nejvyšší hodnoty za poslední tři roky. „V roce 2018 na jednu zaniklou společnost připadalo 2,46 nových. Tento poměr v roce 2019 klesl na 1,98 a o rok později na 1,77, což je minimum za posledních deset let, kdy tyto hodnoty sledujeme. Letos je na jednu zaniklou firmu založeno 2,28 nových.“¹⁴

¹³ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Nejbližším okolím může být ohroženo 51 000 firem [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/nejblicsim-okolim-muze-byt-ohrozeno-51000-firem/>

¹⁴ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. V prvním pololetí zaniklo 6 885 firem, nejméně za tři roky [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/v-prvnim-pololeti-zaniklo-6885-firem/>

Počet zaniklých firem 2012 – 1H 2021

Rok	Celkem zaniklé a.s. a s.r.o.	z toho fúze	z toho likvidace	z toho ostatní
2012	5 322	665	3 921	736
2013	5 249	709	3 581	959
2014	5 144	680	3 888	576
2015	6 640	756	4 773	1 111
2016	8 079	810	6 019	1 250
2017	11 517	921	8 805	1 791
1H 2018	5 987	336	4 704	947
2018	12 692	916	10 154	1 622
1H 2019	7 908	349	6 918	641
2019	15 044	931	12 816	1 257
1H 2020	7 688	418	5 495	1 775
2020	15 391	1106	13088	1197
1H 2021	6 885	393	5 879	613

Zdroj: Dun & Bradstreet

15

Obrázek 2 Počet zaniklých firem v letech 2012-1H2021 (Štěpánková, 2021)

Největší počet zaniklých kapitálových společností podnikal v oblasti pronájmu a správy nemovitostí, nesespecializovaného velkoobchodu a zprostředkování velkoobchodu a velkoobchodu v zastoupení. V menší míře se na počtu zániků kapitálových společností podílejí kapitálové společnosti podnikající v oboru ostatní profesní, vědecké a technické činnosti a maloobchodu v nesespecializovaných prodejnách. V roce 2021 se k těmto oblastem připojila též oblast stravování v restauracích, u stánků a v mobilních zařízeních, výstavba bytových a nebytových budov, zprostředkovatelské činnosti realitních agentur, demolice a příprava staveniště a ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách. Nejvíce zaniklých kapitálových společností podnikalo konkrétně v oblasti pronájmu a leasingu automobilů a jiných lehkých motorových vozidel, maloobchodu s farmaceutickými přípravky, dále se tyto kapitálové společnosti zabývaly poradenstvím v oblasti podnikání a řízení a v neposlední řadě sem lze zařadit i agentury zprostředkovávající zaměstnání. Až čtvrtina z těchto zaniklých kapitálových společností zahájila svoje podnikání mezi lety 2007 až 2011, tedy v období krize. S ohledem

¹⁵ ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. V prvním pololetí zaniklo 6 885 firem, nejméně za tři roky [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/v-prvnim-pololeti-zaniklo-6885-firem/>

na skutečnost, že nejvíce kapitálových společností je zakládáno v hlavním městě České republiky, lze oprávněně předpokládat, že nejvíce zaniklých kapitálových společností má sílo právě v Praze. Výzkum dále prokázal, že až 85% takto zaniklých kapitálových společností bylo zrušeno s likvidací.¹⁶¹⁷¹⁸

¹⁶ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Za první tři kvartály skončilo s podnikáním přes 11 200 firem [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/za-prvni-3-kvartaly-skoncilo-s-podnikanim-pres-11200-firem/>

¹⁷ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Česká metropole má největší počet zaniklých firem [online]. 2018 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/ceska-metropole-ma-nejvetsi-pocet-zaniklych-firem/>

¹⁸ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Podnikatelé loni zrušili rekordní množství firem [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/podnikatele-loni-zrusili-rekordni-mnozstvi-firem/>

5 Likvidace z právního hlediska

5.1 Právní úprava pojmu likvidace

Proces likvidace je velmi komplikovaný a zasahuje do sféry právní, ekonomické a společenské, z toho důvodu je upraven ve velkém množství právních předpisů. V této bakalářské práci budou zmíněny a bude pracováno s těmi nejstěžejnějšími z nich. Jedním z právních předpisů upravujících proces likvidace obchodních korporací v České republice je OZ, a to v ustanovení § 169 až § 173 OZ a dále jí je věnována samostatná kapitola čítající ustanovení § 187 až § 209 OZ.¹⁹ OZ však pojem likvidace přímo nedefinuje, pouze v ustanovení § 187 odst. 1 OZ stanovuje její účel, kterým „je vypořádat majetek zrušené právnické osoby (likvidační podstatu), vyrovnat dluhy věřitelům a naložit s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplyne z likvidace (s likvidačním zůstatkem).“²⁰ Zákodárce tak ponechal volnou interpretaci pojmu likvidace. Dále o likvidaci pojednává ZOK, který je zaměřen na zvláštní úpravu procesu likvidace u jednotlivých typů obchodních korporací.²¹

Z hlediska ekonomického je likvidace upravena mimo jiné v zákoně o účetnictví a ZDP.

5.1.1 Vývoj právní úpravy

Původně byla likvidace obchodních korporací upravena pouze v obchodní zákoník a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, pro úpravu zbývajících právnických osob pouze odkazoval na ustanovení v obchodním zákoníku, čímž obecnou úpravu likvidace obchodních korporací rozšířil na všechny typy právnických osob.

¹⁹DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁰Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²¹BĚLOHLÁVEK, A. J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8

V současné době nalezneme obecnou úpravu procesu likvidace v OZ, kdy specifická ustanovení pro jednotlivé typy právnických osob nalezneme v jednotlivých právních předpisech pojednávajících o těchto osobách.

„Například při zrušení obchodních korporací s likvidací má každý společník právo na podíl na likvidačním zůstatku (§ 37 odst. 1 ZOK), podrobněji je toto právo upraveno u akciové společnosti tak, že právo na podíl na likvidačním zůstatku u akciové společnosti je samostatně převoditelné ode dne, kdy společnost vstoupila do likvidace, ledaže stanovy určí jinak (§ 549 odst. 1 ZOK).“²²

Na základě porovnání předchozí a současné právní úpravy, lze konstatovat, že současná právní úprava je dokonalejší, přehlednější a podrobnější. OZ například oproti předchozí právní úpravě bere v potaz i prohlášení obchodní korporace za neplatnou a stanovuje v takovém případě její zrušení s likvidací. Dále také v předchozí právní úpravě na rozdíl od současné nebyl explicitně stanoven účel likvidace, a bylo tak nutné jej dovozovat z působnosti likvidátora.²³

5.2 Zrušení obchodních korporací

Likvidace je součástí procesu ukončení existence obchodní korporace. Tento proces je obligatorně dvoufázový. První fází procesu je zrušení, po které bezprostředně následuje druhá fáze a to zánik. V den, kdy je rozhodnuto o zrušení obchodní korporace, přestává tato naplňovat svůj podnikatelský nebo jiný účel a jejím cílem bude výlučně vypořádání jejích majetkových poměrů. Likvidace tedy nastává v okamžiku, kdy jmění obchodní korporace nenabyde nástupnická právnická osoba nebo zvláštní zákon nestanoví jinak. Na rozdíl od zániku, zrušením obchodní korporace neztrácí právní osobnost. Ta tedy přetrvává až do okamžiku jejího zániku.

Jak vyplývá z výše uvedeného, existují dva způsoby, jak může dojít ke zrušení obchodní korporace, a to tedy jednak zrušením s univerzálním právním nástupcem,

²²DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²³ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

nebo zrušením bez univerzálního právního nástupce, které značí, že obchodní korporace bude zrušena s likvidací. Vzhledem k tématu bakalářské práce bude dále pojednáváno pouze o zrušení obchodních korporací bez právního nástupce.

Zákon rozeznává dva typy zrušení obchodních korporací bez právního nástupce. Jedná se o dobrovolné zrušení, v případech, kdy dojde ke zrušení obchodní společnosti rozhodnutím kolektivu společníků či rozhodnutím valné hromady obchodní společnosti nebo družstva, nebo nastane-li zákonem předpokládaná právní skutečnost, s níž zákon spojuje zrušení obchodní korporace. Druhým případem je zrušení nucené. O to se jedná tehdy, jestliže o něm rozhodne soud nebo dojde ke zrušení v důsledku insolvenčního řízení.²⁴

5.2.1 Dobrovolné zrušení obchodních korporací

O dobrovolném zrušení obchodních korporací pojednává ustanovení § 717 a násl. OZ. Dle ustanovení § 171 písm. a) OZ bude právnická osoba dobrovolně zrušena uplynutím doby, na kterou byla založena. Dochází tak ke zrušení právnické osoby *ex lege*. Podmínkou je, že právnická osoba byla založena na dobu určitou a tato doba je výslovně uvedena v zakladatelském právním jednání právnické osoby s ohledem na ustanovení § 124 OZ. Pokud by ustanovení o době trvání v zakladatelském právním jednání chybělo, má se za to, že právnická osoba byla založena na dobu neurčitou. Doba může být stanovena konkrétním datem, nebo konkrétním počtem dní, měsíců nebo let. K odvrácení tohoto typu zrušení může dojít změnou právní skutečnosti, kterou byla právnická osoba založena, a to před dnem jejího zrušení s likvidací. Dle ustanovení § 171 písm. b) OZ je dalším důvodem dobrovolného zrušení dosažení účelu, pro který byla právnická osoba založena. Právnické osoby lze založit ve veřejném nebo soukromém zájmu. Existence právnické osoby tak nemusí být stanovena časovým údajem, ale může být stanovena konkrétním důvodem, např. dosažením určitého zisku apod. Tento účel pak musí být výslovně uveden v zakladatelském právním jednání a musí být možné určit, kdy bylo tohoto účelu dosaženo. Výjimku tvoří skutečnost, kdy právnická osoba nemůže uskutečnit předmět její činnosti. Takový případ nelze považovat za dosažení účelu její existence. Obdobně jako v předešlém případě lze zrušení právnické osoby s likvidací dosažením jejího účelu, pro

²⁴ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

který byla ustanovena, změnit, a to tak, že dojde ke změně právní skutečnosti stejným způsobem a ve stejné formě, jakými byla právnická osoba ustanovena, dle ustanovení § 564 OZ.²⁵

Dále je za dobrovolné zrušení právnické osoby dle ustanovení § 171 písm. c) OZ považován den, dobrovolného rozhodnutí kolektivu společníků nebo valné hromady o zrušení právnické osoby, jinými slovy, ke zrušení právnické osoby s likvidací dochází dnem právního jednání o zrušení právnické osoby, nebo nastává dnem určeným zákonem. Platí, že právnická osoba nemůže být zrušena v den před přijetím tohoto rozhodnutí, ovšem může být zrušena k libovolnému dni následujícímu. Dále ve valné většině případů platí, že forma, kterou byla právnická osoba založena, se použije i při jejím zrušení. I zde nalezne výjimky, jako například u a.s., která se dle ustanovení § 250 ZOK zakládá přijetím stanov všemi zakladateli a je zrušena s likvidací rozhodnutím její valné hromady dle ustanovení § 421 odst. 2 písm. 1) ZOK. U právnické osoby, u které do působnosti jejího nejvyššího orgánu nepřísluší rozhodnout o zrušení této s likvidací, nebo která nemá nejvyšší orgán zřízený, lze o jejím zrušení uzavřít dohodu. Dohodou uzavřenou mezi všemi společníky lze zrušit v.o.s., k.s. a s.r.o.. V případě družstva o jeho zrušení s likvidací rozhoduje jeho členská schůze dle ustanovení § 656 písm. q) ZOK, a u s.r.o. může rozhodnout též její valná hromada, ale pouze v případě, že tak určí společenská smlouva dle § 190 odst. 2 písm. f) ZOK.²⁶

Za právní jednání s následkem zrušení právnické osoby s likvidací je považováno též rozhodnutí jediné osoby v postavení zakladatele, tedy jediného společníka nebo zřizovatele.

Spornou zůstává otázka, zda poté, co bude rozhodnuto o zrušení obchodní korporace, může dojít ke změně jejího zakladatelského právního jednání nebo být zrušeno původní rozhodnutí společníků, valné hromady nebo členské schůze o jejím zrušení s tím, že obchodní korporace bude i nadále pokračovat. Jelikož zákon v takovém případě mlčí, lze mít za to, že je možné, aby ke změně došlo jak před, tak i po dni ve kterém došlo ke

²⁵Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁶ Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbirka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

zrušení obchodní korporace, a to až do okamžiku naplnění účelu likvidace dle ustanovení § 170 OZ. I takováto formulace však může být nejednoznačná, neboť zákonodárce v zákoně nedefinoval, čím se rozumí okamžik naplnění účelu likvidace, nicméně mít za to, že účel likvidace je naplněn v okamžiku použití likvidačního zůstatku.²⁷

5.2.2 Zvláštní případy dobrovolného zrušení

Nad rámec výše uvedených obecných důvodů pro dobrovolné zrušení se u v.o.s. a k.s. můžeme setkat ještě s tzv. zvláštními důvody pro jejich dobrovolné zrušení, které nelze u ostatních typů právnických osob použít. Tyto důvody jsou taxativně vymezeny v ZOK.²⁸

Dále se budu v bakalářské práci podrobně zabývat pouze nuceným zrušením obchodních korporací, z důvodu jejich převládajícího uplatňování a problematičtější zákonné úprava.²⁹

5.2.3 Nucené zrušení obchodních korporací

Smyslem nuceného zrušení obchodních korporací je skutečnost, že její činnost, či samotná existence je protiprávní, a to v takové míře, že již neexistuje možnost k nápravě takového stavu. Nucené zrušení nepokrývá všechny delikty, kterých se obchodní korporace za svůj život může dopustit, jedná se pouze o určitý druh sankce za její protiprávní činnosti.

Jelikož každé zrušení obchodní korporace ovlivňuje nejen jí samotnou ale také i třetí osoby, zejména pak její společníky, zaměstnance, věřitele, smluvní partnery atd. je nezbytné, aby soudy tento institut využívaly umírněně a jednotlivé případy posuzovaly samostatně, tedy, aby podmínky v každém jednotlivém případě byly posuzovány velice pečlivě a vykládány spíše restriktivně než extenzivně, s ohledem na tradiční zásadu *in dubio mitius*.

²⁷ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

²⁸ Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

²⁹ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

Zákonodárce vzhledem k závažnosti celé této problematiky stanovil několik podmínek, kterými se soudy musí řídit. Nejdůležitější podmínka je stanovena v ustanovení § 172 odst. 2. OZ, dle které jsou soudy povinny vždy, než rozhodnou o zrušení obchodní korporace s likvidací, jí zřetelem k okolnostem stanovit přiměřeně dlouhou dobu k odstranění důvodu, pro které má dojít k jejímu zrušení, je-li jeho odstranění možné.

K nucenému zrušení obchodní korporace dojde dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu, není-li v předmětném rozhodnutí stanoven den pozdější. Rozhodne-li soud o zrušení s likvidací na základě zákonného důvodu, je taková likvidace obligatorní, to znamená, že je vyloučeno, aby bylo takové rozhodnutí zrušeno nebo změněno v souladu s ustanovením § 170 OZ.³⁰

5.2.3.1 Důvody pro nucené zrušení obchodních korporací

Důvody nuceného zrušení obchodních korporací stejně jako u dobrovolného zrušení dělíme na obecné, které se týkají všech obchodních korporací a na zvláštní, které se týkají pouze určitých typů právnických osob.

Obecné důvody pro zrušení obchodních korporací s likvidací jsou stanoveny v ustanovení § 172 odst. 1 OZ, dle kterého soudy na návrh toho, kdo na tom prokáže svůj právní zájem nebo i bez návrhu, zruší obchodní korporaci, jestliže vyvíjí nějakou nezákonnou činnost, a to v takové míře, že tím závažným způsobem narušuje veřejný pořádek. Nejedná se však o každé porušení zákona. Jedná se pouze o takové porušení, jež má mimořádný nebo velmi závažný důvod, nebo je prováděno organizovaně s úmyslem závažného porušení zákona, např. pokud je účelem obchodní korporace nelegální prodej střelných zbraní.

Zrušeny s likvidací budou též obchodní korporace, které nemají déle než dva roky usnášeníschopný statutární orgán. Ačkoliv to zákon výslovně nestanoví, bude se jednat o všechny důvody, pro které je statutární orgán nefunkční, nikoliv pouze jeho neusnášeníschopnost. V takových případech by pak soudy měly dávat přednost jmenování nových členů statutárního orgánu nebo ustanovení hmotněprávního opatrovníka před nuceným zrušením obchodní korporace, je-li takový postup z povahy věci možný. Soudy zruší i obchodní korporaci, jejíž činnost spočívala zcela nebo převážně v páchání trestní činnosti.

³⁰ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

Dalším z obecných důvodů pro zrušení právnické osoby s likvidací je skutečnost, kdy bylo soudem rozhodnuto o její neplatnosti dle ustanovení § 129 OZ.

Zvláštní důvody nuceného zrušení obchodních korporací jsou rozhodnutí soudů na návrh osoby, která na tom prokáže svůj právní zájem, typicky se bude jednat o společníka nebo věřitele obchodní společnosti, či státního zastupitelství, jestliže na tom shledá závažný veřejný zájem, ale pouze pro některý ze zákona taxativně stanovený důvod dle ustanovení § 93 ZOK, specifikovaných níže.

V první řadě se bude jednat o situace, kdy obchodní korporace pozbyla veškerá podnikatelská oprávnění, s výjimkou těch obchodních korporací, které byly založeny za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než podnikání. Dále pokud obchodní korporace není schopna po dobu delší než jeden rok vykonávat svou činnost a tím plnit svůj účel. Pokud nastane skutečnost, že obchodní korporace nevykonává svou činnost, v důsledku čehož není schopna naplnit svůj účel a pokud tím současně nikoho nepoškozují, zákon umožňuje, aby k jejímu zrušení došlo až po určité době. K takovému zrušení obchodní korporace je však možné přistoupit, až od okamžiku, kdy obchodní korporace není schopna činnost vykonávat po dobu delší než jeden rok, nikoli pouze na základě jejího rozhodnutí tuto činnost nevykonávat. Dalším důvodem je neschopnost vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi jejími společníky, nebo z důvodu, že provozuje činnosti, které jsou dle zákona oprávněny provádět pouze fyzické osoby, a to bez pomoci těchto osob.

V neposlední řadě, v souladu s ustanovením § 105 zák. o veř. rejstřících, může být obchodní korporace zrušena s likvidací rejstříkovým soudem, a to i bez návrhu, v případě, že opakovaně neplní svoji zákonem stanovenou povinnost, podat návrh na zápis změny v obchodním rejstříku a uložit zákonem stanovené listiny do sbírky listin obchodního rejstříku, nebo pokud má takové neplnění závažné dopady na třetí osoby a je na tom právní zájem.³¹ Rejstříkový soud je povinen obchodní korporaci na toto porušení zákonných povinností upozornit, a poskytnout jí přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků.³²³³

³¹ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

³² Zákon č. 304/2013 Sb. ze dne 30. září 2006 o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: Sbírka zákonů České republiky. 2013, částka 116. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=26675>

5.2.3.2 Zvláštní důvody pro nucené zrušení u jednotlivých obchodních společností

5.2.3.2.1 Nucené zrušení u v.o.s.

Podat návrh na nucené zrušení v.o.s. ze zvláštního důvodu je oprávněn pouze některý z jejích společníků, v případě, že je naplněn nějaký ze zákonných důvodů. Tedy pokud jiný společník v.o.s. porušuje závažným způsobem své povinnosti nebo není-li možné dosáhnout účelu, pro který byla v.o.s. založena. V.o.s. je obchodní korporací založenou na vázané účasti společníků. V případě jejího nuceného zrušení s likvidací je třeba ochrany jednak samotných jejích společníků před šikanózním chováním ostatních účastníků a zároveň ochrany samotné v.o.s. před případným svévolným jednáním jejích společníků.

Zákon tedy jednak poskytuje ochranu společníkovi, který ve v.o.s. již nadále nechce setrvávat za situace, kdy nespĺňuje podmínky stanovené v ustanovení § 113 odst. 1 písm. a) ZOK pro jednostranné vystoupení, nebo mu ostatní společníci brání z v.o.s. vystoupit. Po žádném společníkovi nelze spravedlivě požadovat, aby proti své vůli ve v.o.s. setrval, s ohledem na skutečnost, že svým majetkem ručí za její dluhy.³⁴ Pokud tedy nějaký společník chce z v.o.s. vystoupit a přesto je nucen ve v.o.s. setrvat je oprávněn dle zákona podat návrh na soudní zrušení v.o.s. Tento návrh musí směřovat vůči samotné v.o.s. nikoli vůči jejím ostatním společníkům. Pokud soud návrhu vyhoví, dnem nabytí právní moci rozsudku dojde ke zrušení v.o.s. s likvidací. Likvidátora v takovém případě vždy jmenuje soud bez ohledu na souhlasné stanovisko společníků.³⁵

5.2.3.2.2 Nucené zrušení u k.s.

Výše uvedené se použije i pro nucené zrušení k.s. Spornou zůstává pouze otázka, zde je oprávněn podat návrh pouze komplementář, nebo také komanditista. Jelikož zákon výslovně nezakazuje, aby návrh podal i komanditista a zároveň zákon aplikuje právní

³³ KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon a předpisy související: komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kulwer, 2016.

³⁴ Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírnka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

³⁵ ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

úpravu týkající se k.s. jak na komanditistu, tak na komplementáře, lze mít za to, že i komanditista je oprávněn podat návrh dle ustanovení § 115 odst. 1 ZOK.³⁶

5.2.3.2.3 Nucené zrušení u s.r.o.

V případě s.r.o. umožňuje ZOK celkem čtyři možnosti jejího zvláštního nuceného zrušení s likvidací. Dle ustanovení § 149 odst. 4 ZOK bude s.r.o. zrušena s likvidací, pokud nabyde do svého vlastnictví veškeré podíly a poruší svou zákonnou povinnost převést alespoň jeden z nich v zákonem stanovené lhůtě do vlastnictví třetí osoby. Dle ustanovení § 198 odst. 3 a ustanovení § 201 odst. 4 ZOK bude s.r.o. zrušena s likvidací, pokud nemá řádně obsazený statutární orgán nebo dozorčí radu. V tomto případě pak záleží pouze na uvážení soudu, aby posuzoval každý jednotlivý případ samostatně a pečlivě a dostatečně posoudil, zda bude nutné zrušit s.r.o. s likvidací či bude postačovat pouhé jmenování nových členů statutárního orgánu nebo nových členů dozorčí rady. Dle ustanovení § 215 odst. 1 ZOK dojde ke zrušení s.r.o. s likvidací, a to i bez návrhu, pokud poruší svoji zákonnou povinnost naložit s uvolněným podílem v zákonem stanovené lhůtě některým ze zákonem stanovených způsobů. Konečně, dle ustanovení § 241 odst. 2 ZOK bude s.r.o. zrušena s likvidací, pokud její společenská smlouva obsahuje jeden nebo více důvodů, pro které se společník může domáhat u soudu jejího zrušení. Určení, o jaké důvody a podmínky se bude jednat, záleží pouze na vůli společníků obsažené ve společenské smlouvě. Pokud tedy společenská smlouva o výše uvedeném nepojednává, nelze takto s.r.o. zrušit.³⁷³⁸

5.2.4 Nucené zrušení v souvislosti s insolvenčním řízením

Jedním z posledních okruhů nuceného zrušení právnických osob je jejich zrušení v souvislosti s insolvenčním řízením, které je proti nim vedeno.

O zrušení v takovém případě nerozhoduje soud v samostatném řízení, ale je neodvolatelným důsledkem určité právní skutečnosti. Dle ustanovení § 173 odst. 2 OZ se právnická osoba zrušuje *ex lege* ke dni nabytí právní moci rozhodnutí

³⁶ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

³⁷ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

³⁸ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

insolvenčního soudu o zrušení konkursu, a to buď po splnění rozvrhového usnesení, nebo z důvodu, že její majetek je zcela nepostačující na pokrytí jejích dluhů.

Pokud tedy poté, co je konkurs zrušen má právnická osoba stále nějaký majetek, je nezbytné, aby byla provedena její likvidace. Pokud byla právnická osoba v likvidaci před vydáním rozhodnutí o prohlášení konkursu, pak zrušení konkursu ukončí přerušeni procesu likvidace a ta dále pokračuje.³⁹ Poté, co rozhodnutí o zrušení konkursu nabylo právní moci, se likvidace právnické osoby již nekoná nebo přerušená likvidace se ukončuje a tato právnické osoba ihned zanikne.⁴⁰

5.3 Likvidátor – osoba jednající za likvidovanou obchodní korporaci

Pro úspěšné provedení procesu likvidace je stěžejní osobou likvidátor, který celý tento proces řídí. Tím může být jak fyzická tak právnická osoba.⁴¹ Likvidátor představuje volený orgán likvidované právnické osoby, jenž činí veškerá právní jednání a procesní úkony v rámci likvidace za likvidovanou právnickou osobu, jako její statutární orgán a na její účet.⁴² Rozsah činnosti likvidátora je vymezen zejména účelem likvidace, jinými slovy činnost likvidátora spočívá ve vypořádání majetku zrušené právnické osoby, vyrovnání jejích dluhů s věřiteli a naložení s čistým majetkovým zůstatkem, jestli nějaký z likvidace vyplyne.⁴³

Pokud je jmenován jeden likvidátor právnické osoby, tvoří tento likvidátor individuální orgán dle ustanovení § 152 odst. 1 OZ. V případě, že je jmenováno likvidátorů víc, tvoří společně kolektivní orgán dle ustanovení § 190 OZ. Speciální právní úprava může také stanovit, že více likvidátorů netvoří kolektivní orgán, ale představují více individuálních orgánů. Rozsah pravomocí likvidátora určuje primárně zákon v ustanovení

³⁹ Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 9. května 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. 2006, částka 62. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4908>

⁴⁰ ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

⁴¹ ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

⁴² HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 192 [Součinnost jmenovanému likvidátorovi]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 742, marg. č. 7.

⁴³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 193 [Likvidátor jako statutární orgán]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 746, marg. č. 1-15.

§ 196 a násl. ZOK, kdy nejstěžejnější pravomocí je oprávnění likvidátora jednat za právnickou osobu též navenek. Dle předmětného ustanovení je likvidátor oprávněn činit pouze taková právní jednání, která odpovídají povaze a cíli likvidace. Likvidátor, jakožto vnitřní orgán likvidované právnické osoby, je součástí její vnitřní organizační struktury. Jako takový za ni činí právní jednání a procesní úkony. Dle ustanovení § 151 odst. 1 OZ likvidátor likvidovanou právnickou osobu zastupuje jako její *sui genesis*, a jako takový za ni rozhoduje a nahrazuje její vůli, ale pouze v rozsahu stanoveném zakladatelským právním jednáním. Lze tedy dovodit, že na likvidátora jeho jmenováním do funkce přechází valná většina práv a povinností statutárního orgánu likvidované právnické osoby, ale nikoliv všechna. Za jednání likvidátora je přímo odpovědná likvidovaná právnická osoba.⁴⁴

Postavení likvidátora je dáno zákonem, zakladatelským právním jednáním a dále tím, kdo rozhodl o jeho povolání. Je tedy vhodné, avšak nikoliv nezbytné, aby došlo k uzavření smlouvy mezi likvidátorem a příslušným orgánem právnické osoby, která likvidátora do jeho funkce povolala, jejímž předmětem by byla veškerá práva a povinnosti, které nejsou obsažena v kogentních ustanoveních zákona, a to zejména zda je výkon funkce úplatný nebo bezúplatný, v případě úplatného výkonu funkce pak výše odměny, způsob a formu její výplaty, případné zálohy na odměny a další relevantní skutečnosti.

Pokud byl likvidátor ustanoven obchodní korporací, vnímané likvidátora jako volený orgán této korporace, a platí pro něj primárně ustanovení o smlouvě o výkonu funkce dle ustanovení § 59 ZOK, pokud byla tato uzavřena. Dále se pro vzájemný vztah mezi obchodní korporací a likvidátorem použije přiměřeně ustanovení OZ o příkazu, ledaže by ze smlouvy o výkonu funkce nebo ze ZOK vyplývalo něco jiného.⁴⁵

5.3.1 Způsobilost k výkonu funkce

Osoba likvidátora musí splňovat zákonem stanovené obecné podmínky pro povolání do funkce. OZ stanoví jedinou obecnou podmínku pro členství ve statutárním

⁴⁴Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁵BĚLOHLÁVEK, A. J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8

orgánu právnické osoby, a to aby tato osoba byla plně svéprávná, a to právě v návaznosti na skutečnost, že je voleným orgánem právnické osoby. Dále v případě, že se jedná o fyzickou osobu, stanoví podmínku, že tato osoba musí být staří 18 let. Další podmínky pro členství ve statutárním orgánu právnické osoby jsou dány právní úpravou jednotlivých forem právnických osob, kdy například u obchodní společnosti je podmínkou pro členství v jejím statutárním orgánu též bezúhonnost dle ustanovení § 6 ŽZ, dále v ustanovení § 8 ŽZ je stanoveno, že u této osoby nesmí nastat skutečnost, která by bránila provozování živnosti. Tato osoba musí též splňovat podmínky stanovené v ustanovení § 46 a násl. ZOK, a tedy, že nesmí být členem dozorčí rady, pokud má společnost dozorčí radu zřízenou a v neposlední řadě se nesmí jednat o prokuristu dané společnosti.⁴⁶ Speciální podmínky pro volené orgány obchodních korporací se uplatní pro všechny jejich volené orgány, a tedy i pro likvidátora. Likvidátor pro své povolání musí splňovat stejné podmínky jako ostatní členové voleného orgánu té které právnické osoby.

Současně ZOK ve svém ustanovení § 63 a násl. stanovuje, že likvidátorem se nemůže stát fyzická osoba, o které soud rozhodl, že vyloučena z výkonu této funkce.⁴⁷

Speciální je případ, kdy je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců dle ustanovení § 191 odst. OZ, kdy takto vedený likvidátor musí splňovat požadavek zapsání jeho osoby do předmětného seznamu insolvenčních správců. Jedná se o speciální kvalifikační požadavky. *„Míra kvalifikace likvidátora jmenovaného ze seznamu insolvenčních správců je dána velmi sofistikovanými podmínkami, za nichž může být osoba do seznamu zapsána.“*⁴⁸

Pokud bude od funkce likvidátora povolána osoba, která není způsobilá tuto funkci vykonávat, a to z jakéhokoliv důvodu, hledí se na toto povolání, jakoby se nikdy nestalo. Pokud likvidátor, jakožto člen voleného orgánu, ztratí pro své povolání do funkce způsobilost být členem voleného orgánu, jeho funkce zaniká, přičemž má povinnost

⁴⁶ KEJVALOVÁ, Petra a Verlag DASHÖFER. Průběh dobrovolné likvidace společnosti s ručením omezeným - 1. díl [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/jmenovani-likvidatora-spolecnosti-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8boBvIr2sFCT0rqmnE8MYo-A/>

⁴⁷ NÁLEVKA, Lukáš. Průběh dobrovolné likvidace společnosti s ručením omezeným - 1. díl [online]. 2017 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prubeh-dobrovolne-likvidace-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-1-dil-105857.html>

⁴⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2011, sp. zn. 7 Cmo 453/2010

tuto skutečnost oznámit obchodní korporaci bez zbytečného odkladu, a na jeho povolání se hledí, jakoby se nikdy nestalo.⁴⁹

5.3.2 Povolání likvidátora do funkce příslušným orgánem obchodní korporace

Způsob povolání likvidátora příslušným orgánem obchodní korporace závisí zejména na právní formě obchodní korporace a její právní úpravě. V širším pojetí povolání představuje jakoukoliv formu ustanovení likvidátora do jeho funkce. V užším pojetí pak povolání chápeme jako ustanovení právnické nebo fyzické osoby do funkce likvidátora na základě volby, jmenování nebo jiného povolání.

U družstva je oprávněna volit a odvolávat likvidátora jeho členská schůze, která též rozhoduje dle § 656 písm. r) ZOK.

U s.r.o. je oprávněna volit a odvolávat likvidátora její valná hromada, ale pouze, pokud tak určí společenská smlouva dle ustanovení § 190 odst. 2 písm. d) ZOK. Výjimku tvoří případ, kdy na stát, na základě odúmrti jediného společníka s.r.o., přejde obchodní podíl této společnosti. V takovém případě je to právě stát, kdo je oprávněn rozhodnout o zrušení s.r.o. s likvidací a volit a odvolávat jejího likvidátora.

U a.s. volí a odvolává likvidátora její valná hromada, také pouze pokud tak určí její stanovy dle ustanovení § 421 odst. 2 písm. k ZOK.⁵⁰

V případě v.o.s. a k.s.zákon žádné podmínky pro volbu a odvolání likvidátora nestanoví. V této souvislosti vydal Nejvyšší soud ČR rozhodnutí týkající se v.s.o., ve kterémv souladu s ustanovením § 46 ZOK je jejím statutárním orgánem jediný společník. Dle předmětného rozhodnutí pak tento společník vykonává působnost nejvyššího orgánu ve všech věcech společnosti, tedy i povolává likvidátora do jeho funkce.⁵¹

⁴⁹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 719, marg. č. 6-8.

⁵⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

⁵¹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 717, marg. č. 6.

5.3.3 Jmenování likvidátora soudem

Soud jmenuje likvidátora do jeho funkce, pokud právnická osoba vstoupila do likvidace a nepovolá likvidátora v souladu s ustanovením § 189 odst. 1 OZ. Dále dle ustanovení § 191 odst. 1 OZ, jmenuje likvidátora soud, pokud sám rozhodl o zrušení právnické osoby s likvidací a dle ustanovení § 191 odst. 2 OZ soud odvolá likvidátora pro neplnění jeho povinností, nebo pokud to přispěje ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu provedení likvidace a na jeho místo jmenuje likvidátora nového.

V souladu s ustanovením § 270 OZ může soud jmenovat likvidátorem některého ze členů statutárního orgánu právnické osoby, a to i bez jeho souhlasu.

Pokud by však nebylo možné likvidátora jmenovat z řad členů statutárního orgánu právnické osoby, jmenuje soud likvidátorem osobu ze seznamu insolvenčních správců.⁵²

5.3.4 Lhůta pro povolání do funkce

Zákon výslovně nestanoví, v jakém časovém úseku musí být likvidátor do své funkce jmenován. Pokud právnická osoba vstupuje do likvidace na základě právního jednání, a je-li orgán, který o jejím vstupu do likvidace rozhodl oprávněn rozhodovat i o jmenování likvidátora, bývá zvykem, že na jednání, na kterém je přijato rozhodnutí o vstupu do likvidace se rozhoduje i o jmenování likvidátora. Může však nastat i skutečnost, že likvidátor na takovém jednání jmenován nebude, a to z důvodu, že v daném okamžiku nebude k dispozici žádná vhodná osoba pro jmenování, navrhovaná osoba funkci likvidátora nepřijme, nebo může nastat situace, kdy na jednání bude přijato rozhodnutí o zrušení právnické osoby s likvidací, ale nebude přijato rozhodnutí o jmenování likvidátora do funkce. V důsledku toho dochází k prodlení mezi vstupem právnické osoby do likvidace a povoláním likvidátora dané právnické osoby. K prodlevě dochází též, pokud je právnická osoba zrušena s likvidací v souvislosti s nějakou právní skutečností, neboť likvidátora lze ustanovit do funkce až poté co k této události dojde, nikoliv současně.

⁵²HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 191 [Jmenování likvidátora soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 727, marg. č. 3.

Zákon užívá termín „*bez zbytečného odkladu*“, avšak nikterak nedefinuje, jak dlouho tato doba trvá. Jediné lhůty, které lze na vymezení času pro povolání likvidátora užít jsou takové, které jsou uvedeny v příslušných právních předpisech a vnitřních normách právnické osoby, typicky jejím zakladatelském právním jednání. Lze tedy uzavřít, že pokud právní předpisy nebo zakladatelské dokumenty nestanoví konkrétní lhůty pro povolání likvidátora statutárním orgánem právnické osoby, bude použita obecná pořádková lhůta „*bez zbytečného odkladu*“ ode dne vzniku rozhodné skutečnosti pro povolání likvidátora, kterou je ve světle ustálené soudní judikatury nutné vykládat jako krátké časové období, trvající několik dnů, maximálně týdnů.⁵³

Pokud však nebude likvidátor příslušným orgánem právnické osoby jmenován bez zbytečného odkladu, je jmenován soudem, a to i bez návrhu právnické osoby.

V soudním řízení zahájeném na návrh statutárního orgánu právnické osoby má být likvidátorem jmenována ta osoba, kterou tento orgán navrhl, za předpokladu, že splňuje podmínky pro to, aby mohla být povolána za likvidátora, tedy primárně aby mohla být členem statutárního orgánu právnické osoby, či nebrání-li jí k tomu jiné nesplnění nějakého ze zákonných důvodů.

Pokud soud nemůže z nějakého důvodu jmenovat likvidátora dle ustanovení § 191 odst. 1 až odst. 3 OZ je likvidátor jmenován ze seznamu insolvenčních správců vedeným soudem. Jedná se však až o poslední možnost.⁵⁴

5.3.4.1 Speciální případy povolání do funkce

Pokud tedy není likvidátor dle výše uvedeného povolán statutárním orgánem právnické osoby, nebo není do jeho funkce jmenován soudem, může být ve výjimečných případech do funkce povolán orgánem veřejné moci odlišného od soudu. Příkladem může být investiční společnost. Pokud tedy příslušný orgán investiční společnosti rozhodne o jejím zrušení s likvidací, podá bez zbytečného odkladu žádost o jmenování likvidátora. Likvidátora investiční společnosti jmenuje a odvolává Česká národní banka, pokud nebyla

⁵³Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 10.12.201, sp.zn. 32 Cdo 2484/2012

⁵⁴HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 718, marg. č. 9-10.

investiční společnost zrušena rozhodnutím soudu. Česká národní banka dále jmenuje a odvolává likvidátora tuzemské pojišťovně a tuzemské zajišťovně.⁵⁵

5.3.5 Odměňování likvidátora

Určení odměny likvidátora je upraveno v ustanovení § 195 OZ, které říká, že odměnu likvidátorovi určuje ten, kdo jej povolal do funkce.

U družstva určuje odměnu likvidátora jeho členská schůze dle ustanovení § 656 písm. r) ZOK.

V případě obchodních společností, nestanoví-li zákon jinak, umožňuje se příslušnému orgánu obchodní společnosti smluvní volnost pro stanovení výše odměny za výkon funkce likvidátora. Ve smlouvě bude sjednáno, zda bude funkce vykonávána úplatně nebo bezúplatně, a pokud bude vykonávána úplatně, tak bude dále sjednána výše a forma výplaty, případná možnost vyplácení zálohy na odměnu, či zda bude odměna vyplácena v penězích nebo v jiné formě.

U k.s. a a.s. platí, že pokud nebyl ve smlouvě o výkonu funkce sjednán způsob a výše odměňování, má se za to, že je tato funkce vykonávána bezúplatně.⁵⁶

V případě likvidátora obchodní korporace jmenovaného soudem se dále pro určení výše jeho odměny užijí ustanovení obsažená v ustanovení § 4 a násl. Nařízení vlády.

Základem pro výpočet odměny likvidátora je čistý majetkový zůstatek likvidované obchodní korporace, který vyplyne z likvidace. V případě obnovy likvidace je základem pro výpočet odměny likvidační zůstatek, který vyplyne z obnovené likvidace.

Ustanovení § 6 Nařízení vlády obsahuje tabulku, ze které se při stanovení výše odměny likvidátora vychází. Nicméně soud není povinen se striktně držet této tabulky a může odměnu likvidátora případně snížit nebo zvýšit a to vždy s přihlédnutím k okolnostem dané likvidace, avšak zvýšit lze jen do částky nepřesahující likvidační zůstatek. Soud dospěl k závěru, že při určování odměny likvidátora jmenovaného soudem,

⁵⁵HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 719, marg. č. 11-12.

⁵⁶HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 195 [Odměnu likvidátora a způsob její výplaty]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 755, marg. č. 5-16.

by se nemělo vycházet pouze z rozsahu a složitosti prováděné likvidace, ale měl by se brát ohled i na míru jeho odborné kvalifikace a odpovědnosti.⁵⁷

do 100000 Kč	15 %,	
nad 100000 Kč do 500000 Kč	15000 Kč + 10% z částky přesahující 100000 Kč,	
nad 500000 Kč do 1000000 Kč	55000 Kč + 7 % z částky přesahující 500000 Kč,	
nad 1000000 Kč do 20000000 Kč	90000 Kč + 5 % z částky přesahující 1000000 Kč.	58

Obrázek 3 Základ pro výpočet odměny likvidátora (Nařízení vlády, 2013)

Pokud nastane situace, že likvidace je skončena před zjištěním výše likvidačního zůstatku, nebo pokud likvidační zůstatek nepostačuje na uhrazení odměny likvidátora, náleží mu dle Nařízení vlády odměna ve výši 1000 Kč, případně lze podle okolností daného případu likvidátorovi odměnu zvýšit částku na 2000 Kč.

Pokud likvidaci v jejím průběhu provádělo několik likvidátorů, náleží každému z nich odměna v takové výši, které odpovídá délce jejich výkonu této funkce.⁵⁹⁶⁰

5.3.5.1 Náhrada hotových výdajů likvidátora

V případě, kdy likvidátor při výkonu své funkce překročil své zástupčí oprávnění, je likvidovaná právnická osoba oprávněna takovému jednání dodatečně schválit dle ustanovení §440 OZ. Za tuto činnost náleží likvidátorovi náhrada hotových výdajů. Ty jsou likvidátorovi uhrazeny z majetku likvidované právnické osoby.

Za hotové výdaje likvidátora jsou dle Nařízení vlády považovány např. cestovní náklady a další účelně vynaložené hotové výdaje v prokázané výši, nejvýše však ve výši obvyklé v době a místě uplatnění těchto hotových výdajů.

⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 03. 2017, sp. zn. 7 Cmo 74/2016, [PR 13-14/2017 s 509]

⁵⁸ Nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích. In: . ročník 2013, 351/2013

⁵⁹ Nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích. In: . ročník 2013, 351/2013.

⁶⁰ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 195 [Odměna likvidátora a způsob její výplaty]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 757, marg. č. 17-26.

Pokud majetek likvidované právnické osoby nepostačuje na úhradu těchto výdajů, uhradí je stát, ale pouze, co do výše ve které je nelze uhradit z majetku likvidované právnické osoby, nejvýše však od částky ve výši 50.000 Kč.⁶¹

5.3.6 Zánik funkce dosavadního likvidátora a jmenování nového

Základem pro likvidaci právnické osoby je trvale obsazená funkce likvidátora. V případě, že by likvidátor v průběhu likvidace nemohl z nějakého důvodu svoji funkci vykonávat, jeho funkce zanikne, a právnická osoba má dle OZ povinnost povolat likvidátora nového.

Zákon uznává několik způsobů, jakými je možné, aby funkce likvidátora zanikla. Jedním z nich je odstoupení z funkce. Stejně jako člen statutárního orgánu právnické osoby, je i likvidátor oprávněn, tímto jednostranným právním jednáním, výkon své funkce ukončit. Dle ustanovení § 160 OZ zaniká funkce odstupujícího člena dva měsíce po oznámení o jeho odstoupení právnické osobě. Ustanovení § 58 ZOK stanoví zvláštní podmínky pro odstoupení člena voleného orgánu obchodní korporace. Výkon funkce člen voleného orgánu obchodní korporace, který ze své funkce odstoupil, končí dnem, kdy dané odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, který ho do jeho funkce zvolil, případě, stanoví-li společenská smlouva jinak, postačuje, pokud odstoupení projedná nebo měl projednat orgán, jehož je odstupující člen členem. Takovéto orgány jsou povinny odstoupení projednat bez zbytečného odkladu, nejpozději však na nejbližším zasedání konaném poté, co bylo odstoupení obchodní korporaci doručeno. V případě člena voleného orgánu družstva končí jeho funkce nejpozději 3 měsíce po doručení oznámení o odstoupení.

Likvidátor je též členem voleného orgánu obchodní korporace, a jako takový smí ze své funkce odstoupit vždy, pokud se nejedná o dobu, která je pro obchodní korporaci nevhodná. Pokud by člen volného orgánu odstoupil v nevhodné době, a mělo by jeho odstoupení za následek vznik škody, má povinnost takto vzniklou škodu likvidované

⁶¹Nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích. In: . ročník 2013, 351/2013.

obchodní korporaci nahradit, neboť k ní došlo z důvodu porušení jeho povinnosti vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Odstoupení učiněné v nevhodné době však nemusí být nutně neplatné.⁶²

Zákon dále stanoví, že z funkce likvidátora nemůže odstoupit osoba, která byla do této funkce jmenována soudem, i pokud k tomuto jmenování nedala souhlas, a to v souladu s ustanovením § 191 odst. 3 OZ.

Specifická je situace, kdy je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců. Dle ustanovení § 191 odst. 4 OZ není vyžadován výslovný souhlas se jmenování do funkce likvidátora od osoby zapsané do seznamu insolvenčních správců, neboť tím, že se osoba nechá dobrovolně zapsat do seznamu insolvenčních správců souhlasí, že ji soud může kdykoliv jmenovat likvidátorem právnické osoby. Zákon v takovém případě výslovně nezakazuje, aby takto jmenované osoby ze své funkce odstupovaly, nicméně z ustálené soudní praxe vyplývá, že pokud by odstoupení likvidátorů jmenovaných se seznamu insolvenčních správců bylo dovoleno, docházelo by k tomu, že by nebyly likvidovány tzv. problematické právnické osoby, tedy takové, které například neposkytují potřebou součinnost.⁶³ Ačkoliv likvidátor jmenovaný soudem ze seznamu insolvenčních správců nemůže jednostranně odstoupit od výkonu své funkce, může navrhnout soudu, aby ho z funkce odvolal, a to například pokud po něm nelze spravedlivě požadovat, aby tuto funkci nadále vykonával.⁶⁴ Osoba zapsaná v seznam insolvenčních správců přestane být insolvenčním správcem, pokud byla z tohoto seznamu vyškrtuta, čímž pominul její konkludentní souhlas s ustanovováním do funkce. Pokud vyškrtutá osoba byla jmenována likvidátorem před vyškrtnutím, nemá tato skutečnost na výkon funkce likvidátora vliv, nicméně v takovéto situaci má už tato osoba právo odstoupit z funkce likvidátora, kdy oznámení o odstoupení předkládá soudu, který ji do funkce jmenoval.⁶⁵

⁶² Usnesení NS ze dne 20.11.2019, Odstoupení jednatele z funkce v nevhodné době, 3367/2018, CZ:NS:2019:27.CDO.3367.2018.1

⁶³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 194 [Odvolání soudem jmenovaného likvidátora]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 750, marg. č. 1-7.

⁶⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 2. 2012, sp. zn. 7 Cmo 366/2011. In: Obchodněprávní revue. 6/2012, s. 186.

⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 14 Cmo 154/2017.

Dále funkce likvidátora zaniká smrtí likvidátora v případě, že je likvidátorem fyzická osoba, a v případě, že funkci likvidátora vykonává právnická osoba, tak tato zaniká zánikem právnické osoby bez právního nástupce.

Funkce likvidátora zaniká též jeho odvoláním z funkce, kdy platí zásada, že kdo likvidátora do funkce jmenoval, ho může také odvolat. Dle ustanovení § 194 OZ likvidátora jmenovaného soudem může odvolat pouze soud, a to pokud neplní řádně své povinnosti, nebo pokud to přispěje ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu provedení likvidace.

Dalším z důvodů vedoucích k zániku funkce likvidátora je ztráta předpokladů pro výkon této funkce, resp. pro výkon funkce člena voleného orgánu, kdy likvidátor má povinnost tuto skutečnost právnické osobě oznámit bez zbytečného odkladu v souladu s ustanovením § 155 odst. 1 OZ.

Likvidátor obchodní společnosti je po zániku jeho funkce, neplyne-li ze smlouvy o výkonu funkce nebo ze zákonných ustanovení jinak, povinen plnit i nadále povinnosti likvidátora, a to tehdy, jedná-li se o opatření, která kdyby nebyla učiněna, hrozila by obchodní společnosti škoda, ale pouze tehdy, pokud není obchodní společnost schopna tato opatření učinit pomocí jiných osob. Likvidátor nemá povinnost zjišťovat sám, jaké opatření je třeba po zániku jeho funkce učinit, obchodní společnost má povinnost požádat likvidátora, aby tato potřebná opatření učinil.⁶⁶

Platí zásada, že místo likvidátora, u kterého došlo k zániku jeho funkce, bude do funkce povolán nový likvidátor, a to stejným způsobem jako likvidátor předešlý. Nový likvidátor musí splňovat stejné podmínky jako jeho předchůdce. Pro povolání nového likvidátora je stanovena pořádková lhůta bez zbytečného odkladu, jejímž marným uplynutím bude likvidátor jmenován soudem dle ustanovení § 191 OZ.⁶⁷

⁶⁶ Rozsudek NS ze dne 18.05.2010, Likvidace obchodní společnosti, 1689/2009, CZ:NS:2010:29.CDO.1689.2009.1

⁶⁷HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 720, marg. č. 21-26.

5.3.7 Součinnost třetích osob

Stejně jako insolvenčnímu správci, jsou i likvidátorovi jmenovanému soudem, třetí osoby povinny poskytovat součinnost. Jak již bylo výše uvedeno, likvidátor jedná za likvidovanou právnickou osobu, jako její statutární orgán. V této souvislosti lze součinnost třetích osob chápat jak součinnost poskytnutou samotné právnické osobě, které o ni žádá skrze likvidátora.

Dle ustanovení § 43 InsZ jsou likvidátorovi na jeho písemnou žádost povinny poskytnout součinnost následující orgány. „*Orgány veřejné správy, zejména katastrální úřady, orgány evidující motorová vozidla a jiné správní úřady, jakož i notáři, soudní exekutoři, osoby vedoucí evidenci cenných papírů, finanční instituce, provozovatelé telekomunikačních služeb, provozovatelé poštovních služeb a jiné osoby, které se zabývají přepravou zásilek, vydavatelé tisku a dopravci.*“⁶⁸

Součinnost lze chápat jako poskytnutí likvidátorovi takových informací, případně listiny nebo jiných věcí zajišťující majetek likvidované právnické osoby, které by jinak výše uvedené subjekty poskytly přímo likvidované právnické osobě, a to bez zbytečného odkladu po doručení žádosti.

Součinnost je poskytována bezplatně, pokud tomu, kdo součinnost poskytl, při jejím poskytování nevzniklo právo na náhradu s tím spojených hotových výdajů s výjimkou orgánu veřejné správy.

Likvidátor je povinen příslušným povinným orgánům a osobám, od nichž požaduje poskytnutí součinnosti, na jejich žádost doložit podklady, dle kterých byl ustanoven do své funkce, a to i pokud jeho postavení vyplývá ze zápisu ve veřejném rejstříku, ačkoliv lze očekávat, že v případě, že bude ve veřejném rejstříku zapsán, minimálně orgány veřejné správy po něm toto doložení požadovat nebudou.

Pokud povinné orgány nebo osoby likvidátorovi součinnost neposkytnou řádně a včas, odpovídají za škodu nebo újmu, kterou tímto svým chováním způsobí.

Dále mají statutární orgány právnických osob povinnost na výzvu likvidátora mu předat veškerý hmotný a finanční majetek, účetnictví a veškeré další písemné agendy

⁶⁸Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 9. května 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 62. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4908>

právnícké osoby, seznam majetku, závazků a pohledávek s uvedením dlužníků, věřitelů a jejich adres i všech potřebných dokladů, se všemi náležitostmi, včetně nutných vysvětlení, a to vše bez zbytečného odkladu ode dne doručení žádosti likvidátora. Pokud by statutární orgán právnické osoby tyto informace neposkytl, nebo jejich poskytnutí bránil, mohl by být trestně stíhán dle ustanovení § 225 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.⁶⁹

5.4 Průběh procesu likvidace

Průběh likvidace lze shrnout jako několik kroků, činěných převážně likvidátorem, vedoucích k ukončení činnosti likvidované obchodní korporace, vypořádání jejích dluhů a případnému rozdělení jejího likvidačního zůstatku.

Před zahájením likvidace příslušný orgán právnické osoby, většinou se bude jednat o její nejvyšší orgán, rozhodne o jejím vstupu do likvidace. Následně poté, co je rozhodnuto o vstupu obchodní korporace od likvidace, její statutární orgán sestaví mimořádnou účetní závěrku, a to bez zbytečného odkladu a daňové přiznání, které sestaví do konce měsíce následujícího po vstupu obchodní korporace do likvidace. Pokud výše uvedené statutární orgán obchodní korporace neučiní, přechází tato povinnost na likvidátora.

Dále likvidátor podá návrh na zápis změny do obchodního rejstříku, kam se zapíše den vstupu obchodní korporace do likvidace, změna obchodní korporace tak, že se na konci jejího názvu přidá dovětek „v likvidaci“, a zapíše se informace o osobě likvidátora.⁷⁰ Následně likvidátor sestaví zahajovací likvidační účetní rozvahu a soupis jmění likvidované obchodní korporace, který je povinen věřitelům na jejich vyžádání poskytnout, kdy náklady s tím spojené hradí věřitelé.

⁶⁹Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

⁷⁰Česko se připravuje na vlnu firem, které budou muset ukončit svoji činnost. Jak likvidovat společnost s ručením omezeným? [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu-firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html>

Likvidátor má oznamovací povinnost, to znamená, že je povinen oznámit všem známým věřitelům vstup obchodní korporace do likvidace a to bez zbytečného odkladu, a dále má povinnost tuto skutečnost oznámit ostatním věřitelům, což učiní tak, že dvakrát po sobě s dvoutýdenním odstupem zveřejní rozhodnutí o zrušení obchodní korporace s likvidací a vyzve tyto věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nebude kratší než tři měsíce od druhého zveřejnění. O oznamovací povinnosti likvidátora je blíže pojednáváno níže v této bakalářské práci.

Poté likvidátor vykonává veškerá právní jednání, která vedou ke zdárnému ukončení procesu likvidace, zejména zastupuje likvidovanou obchodní korporaci navenek při plnění jejich závazků, jakými jsou uplatňování pohledávek, přijímání plnění, uzavírání smírů a dohod, vystupuje za ni před soudy a dalšími orgány veřejné správy apod.

V průběhu likvidace ukončuje likvidátor pracovněprávní poměry zaměstnanců likvidované obchodní korporace a uspokojuje jejich mzdové nároky, které se uspokojují přednostně před nároky věřitelů. Jelikož je jedním z cílů likvidace vyrovnání oprávněných dluhů mezi právnickou osobou a jejími věřiteli, musí likvidátor zpeněžit celou likvidační podstatu likvidované obchodní korporace, neboť až po jejím zpeněžení je možné uspokojit nároky věřitelů. U obchodních korporací zákon umožňuje zpeněžit pouze takovou část majetku likvidované obchodní korporace, která pokryje veškeré její dluhy a uspokojí veškeré platby v rámci likvidace, především pokryje odměny likvidátora. Pokud po uspokojení všech nároků zůstal likvidované obchodní korporaci ještě nějaký majetek, představuje tento majetek likvidační zůstatek.

V návaznosti na výše uvedené je likvidátor oprávněn si část aktiv obchodní korporace vyčlenit pro vyplacení zálohy na svoji odměnu, ale pouze v případě, že mu právo na vyplacení zálohy na základě rozhodnutí příslušného orgánu vznikne.

Poté co dojde ke zpeněžení majetku likvidované právnické osoby a to například pomocí veřejné dražby, veřejné soutěže, přímým prodejem, u pohledávek jejich postoupením apod. dochází k uspokojení věřitelů.⁷¹

Samotný vstup obchodní korporace do likvidace nemá vliv na smluvní podmínky a další práva a povinnosti ujednané před vstupem této obchodní korporace do likvidace.

⁷¹ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 189 [Likvidátor]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 717, marg. č. 1-30.

Nedochází tak ke změně poměrů mezi obchodní korporací a věřitelem, se kterým je v právním vztahu. Věřitel nesmí být na svých právech vstupem do likvidace nikterak krácen. Právní vztah mezi likvidovanou obchodní korporací a věřitelem je oprávněn ukončit pouze likvidátor za účelem naplnění cíle likvidace. Vstupem do likvidace nedochází k předčasnému zesplatnění pohledávek likvidované obchodní korporace za jejími dlužníky, ani věřitelů za likvidovanou obchodní korporací.⁷²

Dalším důležitým úkolem likvidátora je naložení s likvidačním zůstatkem. Likvidátor s ním nakládá podle schváleného návrhu, který vypracuje dle ustanovení § 205 odst. 2 OZ nebo neschváleného návrhu dle ustanovení § 205 odst. 3 OZ. Důležité je rozlišit, jak má být s likvidačním zůstatkem naloženo, neboť pro jednotlivé právní formy obchodních korporací se použijí jiné podoby vyplacení podílu na zisku. Jako příklad lze uvést obchodní společnosti, u kterých dle ustanovení § 37 odst. 1 ZOK, nestanoví-li společenská smlouva nebo dohoda společníků, že bude likvidační podíl vyrovnán naturálním plněním, bude likvidační zůstatek vyplacen v penězích. Přičemž musí být splněna zákonná podmínka, že nejprve budou uhrazeny veškeré dluhy věřitelů likvidované obchodní společnosti, a teprve zbytek majetku bude použit na vyrovnání likvidačních podílů. To bude detailněji specifikováno níže v této bakalářské práci.⁷³

V konečné fázi likvidátor předloží příslušnému orgánu obchodní korporace, typicky se bude jednat o její statutární orgán, zprávy o průběhu likvidace a předloží mu na schválení návrh na rozdělení likvidačního zůstatku.

5.4.1 Informační povinnost likvidátora

Likvidátor má povinnost informovat o likvidaci obchodní korporace její věřitele a úřady.

Rozeznáváme dva druhy věřitelů obchodní korporace, a to věřitele známé a ostatní. Dle ustanovení § 198 OZ má likvidátor povinnost bez zbytečného odkladu oznámit všem

⁷² 1. BĚLOHLÁVEK, A. J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8

⁷³ Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbirka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

známým věřitelům vstup právnické osoby do likvidace. Známí věřitelé jsou dohledatelní z účetnictví a smluvní dokumentace dané obchodní korporace. Informování musí proběhnout průkazným způsobem, aby se předešlo případným nesrovnalostem. Je tedy vhodné, aby likvidátor informoval věřitele prostřednictvím e-mail, datovou schránkou či prostřednictvím poštovní služby na adresu věřitele.

Ostatní věřitele informuje likvidátor dvakrát s dvoutýdenním odstupem prostřednictvím obchodního věstníku, nebo skrze obchodní rejstřík a s dvoutýdenním odstupem skrze obchodní věstník. Informovat věřitele prostřednictvím obchodního rejstříku bylo umožněno novelou Vládního nařízení, čímž zároveň došlo k osvobození obchodních korporací od jednoho zpoplatňovaného zveřejnění oznámení o vstupu do likvidace v obchodním věstníku.⁷⁴ Ostatní věřitelé jsou vyrozuměni o vstupu obchodní korporace do likvidace, osobě likvidátora, a skutečnosti, že mohou přihlásit své pohledávky do likvidace. Lhůta pro přihlášení pohledávek ostatních věřitelů nesmí být kratší než 3 měsíce ode dne druhého zveřejnění výzvy.⁷⁵

Mezi úřady, které likvidátor vyrozumí, se řadí místně příslušný finanční úřad, který je likvidátor povinen vyrozumět do 15 dnů ode dne vstupu obchodní korporace do likvidace a správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny, ke kterým daná obchodní korporace odvádí zdravotní pojištění za své zaměstnance, které vyrozumí do 8 dnů ode dne vstupu obchodní korporace do likvidace.⁷⁶

⁷⁴AULISA, Valentina. K povinnostem likvidátora při provádění likvidace obchodní společnosti [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.klaw.cz/k-povinnostem-likvidatora-pri-provadeni-likvidace-obchodni-spolecnosti/>

⁷⁵HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 198 [Oznámení věřitelům]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 771, marg. č. 1-16.

⁷⁶Česko se připravuje na vlnu firem, které budou muset ukončit svoji činnost. Jak likvidovat společnost s ručením omezeným? [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu-firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html>

5.5 Zvláštní úprava likvidace u jednotlivých právnických osob

Kromě obecných zásad, které jsou v rámci procesu likvidace používány u všech právnických osob, existují i zvláštní zásady, které se použijí pouze u některých z nich.⁷⁷ O těchto zásadách bude pojednááno níže v této bakalářské práci.

5.5.1.1 Likvidace v.o.s.

Zvláštní úprava likvidace v.o.s. se týká vypořádání jejího likvidačního zůstatku mezi společníky při jejím zrušení s likvidací.

Každý společník má nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Likvidační zůstatek bude rozdělen mezi společníky v.o.s. do výše jejich splacených vkladů. Pokud i poté zbyde nějaká část likvidačního zůstatku, bude rozdělen mezi společníky rovným dílem. Nepostačuje-li likvidační zůstatek k navrácení celé hodnoty splacených vkladů, podílejí se na likvidačním zůstatku společníci v poměru odpovídajícímu výši jejich splacených vkladů. Výše uvedené se použije v případě, že společenská smlouva nestanoví jinak.⁷⁸

5.5.1.2 Likvidace k.s.

Zvláštní úprava likvidace k.s. se taktéž týká vypořádání likvidačního zůstatku mezi společníky.

Každý ze společníků k.s. má nárok na podíl na likvidačním zůstatku, a to ve výši svého splaceného vkladu. Pokud likvidační zůstatek nepostačuje k vrácení celé částky splaceného vkladu, mají přednostní právo na splacení komanditisté. Likvidační zůstatek, který zůstane po vypořádání komanditistů, se rozdělí mezi společníky podle stejných zásad jako rozdělení podílu na zisku.⁷⁹ Nepostačuje-li likvidační zůstatek ani na vrácení splaceného vkladu komanditistů, rozdělí se mezi společníky podle stejných zásad jako zisk. Výše uvedené se použije v případě, že společenská smlouva nestanoví jinak.⁸⁰

⁷⁷JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. Likvidace obchodních společností. Praha: C.H. Beck, 2017.

⁷⁸RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁷⁹JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. Likvidace obchodních společností. Praha: C.H. Beck, 2017.

⁸⁰RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

5.5.1.3 Likvidace s.r.o.

Zvláštní úprava likvidace s.r.o. se taktéž týká vypořádání likvidačního zůstatku mezi její společníky při jejím zrušení s likvidací. Podíl společníka likvidované s.r.o. je určen poměrem obchodních podílů, není-li ve společenské smlouvě stanoveno jinak.⁸¹

5.5.1.4 Likvidace a.s.

Zvláštní úprava likvidace a.s. se týká zejména jmenování likvidátora a vypořádání likvidačního zůstatku.

Primárně likvidátora a.s. jmenuje a odvolává valná hromada, nestanoví-li zákon jinak. Dále akcionáři, kteří jsou oprávněni požádat představenstvo o svolání mimořádné valné hromady, jsou též oprávněni požádat soud, aby likvidátora jmenovaného valnou hromadou odvolal a jmenoval nového. Taková žádost musí být na soud zaslána s uvedením důvodů, pro které akcionáři o odvolání likvidátora žádají. Likvidátora, kterého jmenovala valná hromada, může tato valná hromada také odvolat a jmenovat nového.⁸²

U a.s. se likvidační zůstatek dělí mezi akcionáře podle jmenovité hodnoty jejich akcií. Ve stanovách a.s. může být také stanoveno, že a.s. budou vydávány druhy akcií, s nimiž jsou spojena přednostní práva týkající se vypořádání likvidačního zůstatku.

V případě, že likvidační zůstatek nepostačuje k úhradě jmenovité hodnoty akcií, rozdělí se likvidační zůstatek na část, která připadne majitelům akcií s přednostním právem a na část, která připadne ostatním majitelům akcií a.s. v rozsahu stanoveném stanovami. Jednotlivé části likvidačního zůstatku pak budou rozděleny mezi akcionáře v daných částech v poměru odpovídajícímu splacené jmenovité hodnotě jejich akcií.⁸³

Nárok na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku vzniká akcionáři poté, co na výzvu likvidátora vrátí listinné akcie a.s. Vracené akcie likvidátor následně zničí. V případě, že a.s. vydala nějaké zaknihované akcie, vzniká majiteli těchto akcií nárok na vplacení podílu na likvidačním zůstatku ke dni, ke kterému na příkaz likvidátora došlo ke zrušení akcií a.s. v evidenci zaknihovaných cenných papírů. Rejstříkový soud vymaže

⁸¹ RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁸² RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁸³ JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. Likvidace obchodních společností. Praha: C.H. Beck, 2017.

a.s. z obchodního rejstříku pouze, bude-li prokázáno, že byly všechny její akcie zničeny, prohlášeny za neplatné nebo zrušeny.⁸⁴

5.5.1.5 Likvidace družstva

Zvláštní úprava likvidace se u družstva projevuje v tom, že v okamžiku, kdy družstvo vstoupí do likvidace, není jeho představenstvo oprávněno podat proti této právní skutečnosti odvolání. Správa likvidujícího družstva náleží jen a pouze jeho likvidátorům, kteří jsou společně a nerozdílně odpovědní za výsledek likvidace jakož i za případnou škodu, za kterou ručí osobně. Likvidátoři družstva jsou povinni při výkonu své funkce se řídit usneseními valné hromady a zákonnými předpisy.

5.6 Ukončení procesu likvidace

Dle ustanovení § 205 OZ je likvidátor povinen bez zbytečného odkladu po provedení všech nezbytných opatření sestavit k témuž dni konečnou zprávu o průběhu likvidace, která bude minimálně, ale nejenom obsahovat, jak bylo naloženo s likvidační podstatou, likvidační účetní závěrku a návrh na použití likvidačního zůstatku. O likvidačním zůstatku je pojednáváno více níže v této bakalářské práci.

Výše uvedené dokumenty dle ustanovení § 205 odst. 2 OZ a ustanovení § 94 odst. 1 ZOK předloží likvidátor za účelem jejich schválení tomu, kdo jej do funkce jmenoval. Jedná se buď o příslušný orgán obchodní korporace, soud, v případě k.s. a v.o.s. kolektivu společníků nebo v případě s.r.o. valné hromadě. Ani skutečnost, že předložené dokumenty nebudou příslušným postupem schváleny, nebrání tomu, aby obchodní korporace zanikla.⁸⁵

Před novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000Sb. český právní řád nikterak neupravoval ukončení procesu likvidace, a proto byl v té době velmi sporným. Danou novelou bylo stanoveno, že likvidace končí rozdělením likvidačního zůstatku nebo použitím prostředků z výtěžku z prodeje majetku k uspokojení věřitelů, převzetím majetku věřiteli k úhradě jejich pohledávek nebo odmítnutím věřitelů převzít

⁸⁴RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X

⁸⁵RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

majetek k úhradě dluhů.⁸⁶ Současná právní úprava vychází z občanského zákoníku, který v ustanovení § 207 OZ stanoví, že likvidace končí použitím likvidačního zůstatku nebo převzetím likvidační podstaty věřiteli nebo odmítnutím věřitelů převzít likvidační podstatu. Den uskutečnění jedné z výše uvedených skutečností je dnem skončení likvidace, nicméně likvidovaná obchodní korporace má i poté právní osobnost a jako právnická osoba stále existuje.

V den skončení likvidace likvidátor sestaví seznam společníků nebo členů právnické osoby, kterým vyplatí podíl na likvidačním zůstatku, jestli nějaký z likvidace vyplynul.⁸⁷

5.6.1 Výmaz obchodní korporace z obchodního rejstříku

Po vyplacení likvidačního zůstatku společníků či členům obchodní korporace je likvidátor povinen do 30 dnů od dne vlastního skončení likvidace podat návrh na výmaz obchodní korporace z obchodního rejstříku, který musí obsahovat zahajovací likvidační účetní rozvahu, soupis jmění, zprávu likvidátora o průběhu likvidace, zápis ze zasedání takového orgánu likvidované obchodní korporace, na kterém došlo k projednání konečné zprávy předložené mu likvidátorem, souhlas finančního úřadu s výmazem z obchodního rejstříku, konečnou účetní závěrku, doklad o projednání archivace se státním oblastním archivem, prohlášení likvidátora o tom, že mu není známo, že by obchodní korporace byla účastníkem správního či jiného soudního řízení než řízení o jejím výmazu z obchodního rejstříku, listiny prokazující dvojí zveřejnění v obchodním věstníku, a pokud je likvidovaná právnická osoba daňovým subjektem má likvidátor povinnost společně s návrhem na výmaz předložit i souhlas finančního úřadu, u kterého je likvidovaná právnická osoba vedena s jejím výmazem. Finanční úřad je třeba požádat o souhlas po podání daňového přiznání s kódem H obecnou písemností.⁸⁸

Rejstříkový soud následně provede výmaz ke dni, který je uveden v návrhu na zápis výmazu. Nabyde-li usnesení o povolení návrhu na zápis výmazu z obchodního rejstříku právní moci po tomto dni, nebo nebude-li v návrhu uvedeno žádné datum, ke kterému má

⁸⁶RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁸⁷RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁸⁸Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolocnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

být zápis proveden, provede se zápis výmazu ke dni nabytí právní moci usnesení o tomto výmazu. Rejstříkový soud následně provede výmaz právnické osoby do 10 dnů ode dne právní moci usnesení soudu o zápisu výmazu z obchodního rejstříku.⁸⁹⁹⁰

5.6.2 Archivační povinnost likvidátora

I po zániku právnické osoby má likvidátor dle ustanovení § 205 odst. 4 OZ povinnost archivovat po dobu 10 let od jejího zániku zápis z jednání nejvyššího orgánu včetně příloh.

⁹¹ Dále má povinnost projít veškeré dokumenty likvidované obchodní korporace a vyřadit ty, které budou po likvidaci archivovány u státního oblastního archivu. Popřípadě je likvidátor oprávněn si najmout společnost, která za něj povinnost rozřídít dokumenty likvidované obchodní korporace provede.⁹²

5.7 Obnovení procesu likvidace

Obnovení procesu likvidace byl jako nový institut do českého práva začleněn zákonem č. 370/2000 Sb., obchodní zákoník.⁹³ K dnešnímu dni úpravu této problematiky nalezneme v ustanovení § 208 a násl. OZ.⁹⁴ Tento institut řeší situace, které jsou v praxi velmi časté. Jedná se o problém spojený s tím, že po skončení procesu likvidace obchodní korporace, která dle zákona ještě stále existuje, se objeví majetek, který této likvidované obchodní korporaci patřil, přičemž se na tento majetek v průběhu likvidace nepřišlo,

⁸⁹ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

⁹⁰RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁹¹ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Podnikatelé loni zrušili rekordní množství firem [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/podnikatele-loni-zrusili-rekordni-mnozstvi-firem/>

⁹²Česko se připravuje na vlnu firem, které budou muset ukončit svoji činnost. Jak likvidovat společnost s ručením omezeným? [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu-firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html>

⁹³RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁹⁴Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zapomnělo, nebyl znám likvidátorovi apod., nebo se objeví potřeba jiných nezbytných opatření souvisejících s likvidací dané obchodní korporace.⁹⁵

5.7.1 Obnovení likvidace nezaniklé obchodní korporace

V případě, že je nalezen další majetek likvidované obchodní korporace, nemůže tato zaniknout. Soud pak na návrh toho, kdo na tom prokáže právní zájem, typicky se bude jednat o státní orgán, společníka, věřitele nebo dlužníka, rozhodne o obnovení procesu likvidace a jmenuje osobu likvidátora.⁹⁶ Likvidátor je v takovém případě povinen nově objevený majetek vypořádat, popřípadě postoupit další nezbytná opatření. Až poté bude moci proces likvidace skutečně skončit. Poté co rozhodnutí o obnovení likvidace nabyde právní moci, zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku, že došlo k obnovení likvidace obchodní korporace a kdo byl ustanoven jako likvidátor.⁹⁷ Tento proces musí být bezpodmínečně proveden.

Dle ustanovení § 170 OZ je zakázáno, aby bylo v této části řízení přijato rozhodnutí o dalším trvání obchodní korporace, jako je tomu v případech, kdy o zániku obchodní korporace s likvidací rozhodnou její společníci nebo její příslušný orgán, kteří jsou následně oprávněni toto své rozhodnutí změnit.⁹⁸ Dle ustanovení § 208 OZ musí po dokončení procesu obnovené likvidace daná obchodní korporace bezpodmínečně zaniknout.⁹⁹

5.7.2 Obnovení likvidace zaniklé obchodní korporace

V případě, že je nějaký majetek obchodní společnosti, nebo jiný zájem hodný ochrany, objeven poté, co tato obchodní korporace zanikla, soud v souladu s ustanovením § 209 OZ na návrh toho, kdo na tom prokáže svůj právní zájem, zruší její výmaz z obchodního rejstříku, rozhodne o její likvidaci a jmenuje osobu likvidátora. Výjimku

⁹⁵ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

⁹⁶RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁹⁷RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁹⁸RICHTER, J. -- PILÁTOVÁ, J. -- ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.

⁹⁹Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

z výše uvedeného tvoří družstvo, u kterého ke zrušení jeho výmazu z obchodního rejstříku a obnovení procesu likvidace dojde pouze, pokud soud zjistí dosud neznámý majetek.

Dochází k tomu, že právní osobnost vymazané obchodní korporace se zápisem do obchodního rejstříku obnoví podle stavu, ve které byla ke dni jejího zániku, tedy obchodní korporace bude obnovena, ale bude v likvidaci. Po provedení obnovení obchodní korporace se na ni hledí jakoby nikdy nezanikla. Dochází tak k jejímu tzv. „zmrtvýchvstání“. Pokud je důvodem obnovy objevení dalšího majetku obchodní korporace, společně s její obnovou dochází k obnově také neuspokojených pohledávek jejích věřitelů.

Poté co je obchodní korporace takto obnovena, nelze zrušit její obnovení a její zápis do obchodního rejstříku. Taková obchodní korporace může zaniknout pouze poté, co bude provedena její dodatečná likvidace a to pouze tak, že bude znovu vymazána novým výmazem z obchodního rejstříku.¹⁰⁰

5.8 Zánik obchodní korporace

Dle ustanovení § 185 OZ nastává zánik právnické osoby dnem jejího výmazu z veřejného rejstříku, tímto dnem tedy zaniká její právní osobnost. Tento výmaz má konstitutivní účinky, tedy dokud není proveden výmaz, právní osobnost dané právnické osoby stále trvá.¹⁰¹

¹⁰⁰ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

¹⁰¹ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

6 Likvidace z ekonomického hlediska

Pro účetní a daňové povinnosti je rozhodující den, kterým je právnická osoba zrušena s likvidací, tedy ten, kdy vstoupila do likvidace. S tímto časovým údajem se pojí celá řada úkolů a povinností, a to nejen likvidátora, ale i statutárního orgánu právnické osoby.

6.1 Účetní povinnosti

Den před vstupem právnické osoby do likvidace je její statutární orgán povinen vypracovat mimořádnou účetní závěrku a uzavřít její účetní knihy, a to bez zbytečného odkladu. V den vstupu právnické osoby do likvidace likvidátor tyto účetní knihy otevře a sestaví zahajovací rozvahu.

Následně ke dni zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku dle ustanovení § 205 OZ účetní jednotka účetní knihy opět uzavře a sestaví účetní závěrku, ve které vykáže dluhy vůči státnímu rozpočtu ve výši splatné daňové povinnosti.

Likvidátor dnem, následujícím poté co zpracuje návrh na rozdělení likvidačního zůstatku, znovu otevře účty majetku a závazků, a to z toho důvodu, že právnická osoba má povinnost vše účtovat až do dne svého zániku. Po otevření účtu tak zaúčtuje vypořádání daňové povinnosti vůči státu a vyplacení podílu na likvidačním zůstatku, pokud zbyl právnické osobě nějaký majetek po vypořádání všech jejích dluhů.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí zákon o účetnictví pro podnikatele, ve znění pozdějších předpisů v ustanovení § 4 odst. 7 stanoví, že pokud právnická osoba vstoupí do likvidace v průběhu běžného účetního období, pak v rozvaze místo informací minulého účetního období uvede informace ke dni jejího vstupu do likvidace, a to z toho důvodu, aby nedocházelo ke komplikacím a zbytečným nedorozumění, neboť by rozvaha ukazovala časové a věcné nesrovnatelnosti ve srovnání s údaji minulé rozvahy.¹⁰²

¹⁰²DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%20B9en%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%20FA%E8etn%EC%20a%20da%20F2ov%EC&serp=1>

6.1.1 Likvidační účetní závěrky

Zákon o účetnictví vymezuje tři typy účetních závěrek, a to účetní závěrku řádnou, mimořádnou a mezitímní. O řádnou účetní závěrku se jedná v případě, že je sestavena k poslednímu dni účetního období, které je zákonem definováno jako dvanáct po sobě jdoucích kalendářních měsíců.

Ačkoliv je možné, že k likvidaci právnické osoby dojde na konci účetního období, v praxi k tomu většinou nedochází, v důsledku čehož bývá sestavována mimořádná účetní závěrka. Zákon hovoří o mimořádné účetní závěrce tedy především z toho důvodu, že se v ní nebude pracovat s informacemi za celý účetní rok, ale pouze za jeho část ke dni vstupu právnické osoby do likvidace. Z důvodu dřívějšího ukončení obchodní činnosti právnické osoby existují vlastnické transakce, které se neřadí do běžného hospodaření účetní jednotky. Tyto transakce vedou až k porušení předpokladu nepřetržitého pokračování účetní jednotky do budoucna.

K sestavování mimořádné účetní závěrky jsou používány nástroje finančního účetnictví, kterými jsou *„inventarizace, kontrola dodržování všeobecně uznávaných účetních předpokladů a zásad, respektování trvání či netrvání podniku v dohledné budoucnosti.“*¹⁰³

Při sestavování mimořádné účetní závěrky je statutární orgán právnické osoby povinen provést inventarizaci majetku právnické osoby a závazků její účetní jednotky a uzavřít účetní knihy. Mimořádná účetní závěrka se bude skládat z rozvahy, výsledovky a příloh. Členové statutárního orgánu tak zaúčtují zůstatky předchozích účtů aktiv a pasiv podle jejich povahy na příslušné účty pohledávek a závazků nebo na účty nákladů a výnosů. Po jejím sestavení ji tento orgán předá likvidátorovi.

S ohledem na skutečnost, že právnická osoba dnem vstupu do likvidace ukončila svoji podnikatelskou činnost, ztrácí tímto dnem většina účtů časového rozlišení a rezerv svou opodstatněnost pro jejich vedení, a proto položky časového rozlišení a rezerv, které nebyly vypuštěny v den vstupu do likvidace, musí být zrušeny v průběhu likvidace, nejpozději však ke dni ukončení celého procesu likvidace. Ne všechny položky časového rozlišení a rezerv tedy budou v den vstupu zrušeny, zejména pak půjde o takové položky,

¹⁰³ VOMÁČKOVÁ, Hana. Účetní závěrky a případy vlastnických transakcí a podnikových kombinací. Český finanční a účetní časopis. 2006, 1(4), 56-76

kteře se prokazatelně uplatnř v průběhu likvidace, například půjde o situace, kdy má daná účetnř jednotka neukončeně leasingově smlouvy, kdy lze očekávat, že dojde k využitř předmětu leasingu v průběhu likvidace za účelem zvýšení tržnř ceny majetku účetnř jednotky a třm docilenř lepšřch prodejnřch cen. Účetnř jednotka pak tyto výše uvedené položky nemusř zúčtovávat ke dni předcházějřcímu vstupu likvidovaně právnickě osoby do likvidace.

Ke dni skončení likvidace je likvidátor povinen sestavit účetnř závěrku skládajřcí se z výsledovky ke dni skončení likvidace, která bude obsahovat především zůstatkovou cenu prodaněho dlouhodoběho hmotněho majetku (položka 541), tržby z prodeje dlouhodoběho hmotněho majetku (položka 641) vyřazenř zásob z důvodu jejich prodeje (položka 542), tržby za výprodej zásob (položka 542), odpis pohledávek (položka 546), tržby z postoupenřch pohledávek (položka 646) odměnu likvidátorovi (položka 523), výsledek hospodařenř za období likvidace, představujřcí ztrátu v průběhu likvidace. Dále účetnř závěrku obsahuje rozvahu ke dni skončení likvidace, tedy ke dni předcházějřcímu rozdělení likvidačnřho zůstatku, kdy na straně aktiv bude účtována položka 221, tedy peníze na účtu, představujřcí součet počátečnřho stavu, inkasa pohledávek a částky z prodeje majetku snřžené o úhradu dluhů na straně pasiv budou účtovány položky 411, základnř kapitál, položka 413 ostatnř kapitálově fondy, položka 421 rezervnř fondy, položka 428 účetnř zisk za daně účetnř období a položka 431 účetnř ztráta z likvidace. Aktiva celkem a pasiva celkem se vřdy musř sobě rovnat.¹⁰⁴

¹⁰⁴DĚRGEL, Martin. Zrušenř s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupně z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUBfw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20li kvidac%ED%20FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1>

Výsledovka ke dni skončení likvidace (v Kč)					
541	Zůstatková prodaného DHM	cena 400 000	641	Tržby za výprodej DHM	600 000
542	Vyřazení zásob z důvodu prodeje	500 000	642	Tržby za výprodej zásob	400 000
546	Odpis pohledávek	300 000	646	Tržby z postoupených pohledávek	200 000
523	Odměna likvidátora (brutto)	150 000	----	VH za období likvidace (ztráta)	150 000
Náklady celkem		1 350 000	Výnosy celkem + Ztráta		1 350 000
Rozvaha ke dni skončení likvidace – před rozdělením likvidačního zůstatku (v Kč)					
221	Peníze na účtu = počáteční stav + inkaso pohledávek + z prodeje majetku – úhrada dluhů = 100 000 + 200 000 + 1 200 000 – 500 000	1 000 000	411	Základní kapitál (ZK)	500 000
			413	Ostatní kapitálové fondy	100 000
			421	Rezervní fond	50 000
			428	Účetní zisk 1. 1. – 31. 3. 2020	500 000
			431	Účetní ztráta z likvidace	- 150 000
Aktiva celkem		1 000 000	Pasiva celkem		1 000 000

105

Obrázek 4 Výsledovka a rozvaha ke dni skončení likvidace (Děrgel, 2020)

6.1.2 První účetní kroky likvidátora

Poté co statutární orgán likvidované právnické osoby sestavení mimořádné účetní závěrky, přebírá iniciativu opět likvidátor. Pokud statutární orgán právnické osoby mimořádnou účetní závěrku nesestaví, je povinen ji sestavit likvidátor. V den vstupu

¹⁰⁵ DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUBfw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20li%20kvidac%ED%20FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1>

právnícké osoby do likvidace je likvidátor povinen sestavit zahajovací likvidační účetní rozvahu, podle stavu ke dni vstupu právnické osoby do likvidace, která by měla odpovídat rozvaze sestavené statutárním orgánem právnické osoby ke dni předcházejícímu vstupu právnické osoby do likvidace, dále otevře účetní knihy a sestaví soupis jmění dle ustanovení § 495 OZ, tedy soupis veškerého majetku a dluhů likvidované právnické osoby, a to pokud možno bezodkladně. Ačkoliv není tato povinnost nikterak limitována zákonem, mohou se likvidátoři setkat s limitací ze strany společníků a věřitelů dané právnické osoby, kteří mohou po likvidátorovi požadovat, aby jim poskytl soupis jmění dané právnické osoby. Likvidátor je pak povinen jim dané informace poskytnout, pokud uhradí náklady s tím spojené.

Za hlavní úkol likvidátora lze považovat učinění takových kroků, které budou směřovat k likvidaci dané právnické osoby, bude se tedy jednat především o zpeněžení veškerého majetku, zrušení uzavřených smluv a uhrazení veškerých dluhů, pokud na to bude postačovat její majetek. Likvidátor tak provádí zejména následující účetní kroky:

- 1) Zaúčtuje ukončené výkony právnické osoby, jako jsou například prodeje výrobků, zboží nebo služeb, a to na MD311/ D60x
- 2) Prodej majetku právnické osoby zaúčtuje jako MD 315/ D 641, 642, 661
- 3) Uhrazení dluhů známých věřitelů zaúčtuje jako 32x/221, kdy přednostně budou uhrazeny mzdové pohledávky za právnickou osobou, zaúčtované jako 331/221
- 4) Dále se obvyklým způsobem účtují i hromadné prodeje části či celého závodu, kdy prodej majetku se zaúčtuje jako MD 588 / D 0xx, 1xx, 2xx, 3xx, předávané dluhy a rezervy povinně vytvořené zaúčtuje jako MD 23x, 24x, 3xx, 45x, 46x a 47x / D 588 a tržby z prodeje zaúčtuje jako MD 371/ D 688.

Likvidátor je dále oprávněn účtovat i nové obchodní transakce, které mají usnadnit prodej majetku a zvýšit jeho tržní cenu, například se bude jednat o opravu dlouhodobého hmotného majetku. Dále má povinnost průběžně zúčtovávat i rezervy, opravné položky a časová rozlišení, která nebyla zrušena v den vstupu právnické osoby do likvidace.

Pokud likvidátor v průběhu likvidaci zjistí, že právnická osoba je předlužena nebo v platební neschopnosti, tedy pokud by dluhu právnické osoby převyšovaly její majetek, je povinen v návaznosti na tuto skutečnost neprodleně podat návrh na zahájení insolvenčního řízení, pokud by takto neučinil, vznikla by mu povinnost nahradit veškeré škody, které tímto svým jednáním věřitelům způsobil. Skutečnost, že je likvidovaná právnická osoba předlužena se projevuje zápornou hodnotou v účetní závěrce.

Po zpeněžení majetku právnické osoby, úhradě veškerých dluhů za věřiteli sepíše likvidátor konečnou zprávu o průběhu likvidace s návrhem na rozdělení likvidačního zůstatku, pokud takový je, a ke stejnému dni sestaví účetní závěrku. To vše poté předloží ke schválení pověřenému orgánu právnické osoby, viz. výše.¹⁰⁶

6.1.3 Vyplacení podílů na likvidačním zůstatku

Likvidační zůstatek pak chápeme jako čistý majetkový zůstatek likvidované obchodní korporace, který vyplyne z likvidace poté, co byly uspokojeny veškeré výdaje spojené s likvidací a pohledávky věřitelů.¹⁰⁷

Podíl na likvidačním zůstatku se vyplácí primárně v penězích, ledaže dohoda společníku nebo společenská smlouva obchodních korporací stanoví jinak. Je tedy možné, aby výplata likvidačního podílu byla uskutečněna převodem movitých a nemovitých věcí tvořících likvidační podstatu na společníky, podle předem dohodnutého poměru v dohodě společníků nebo ve společenské smlouvě.

V případě obchodních korporací zákon stanoví, že podíl náleží každému společníkovi, který splnil svou vkladovou povinnost a je vyplacen ve výši odpovídající splacené vkladové povinnosti. Pokud likvidační zůstatek nepostačuje pro uhrazení veškerých vkladových povinností, je rozdělen mezi společníky v poměru jejich splacených či vnesených vkladů. Pokud i po vyplacení vkladové povinnosti společníkům ještě zbytek nějaká část likvidačního zůstatku, je u s.r.o. a a.s. rozdělen mezi společníky rovným dílem a v případě družstva, k.s. a v.o.s. je rozdělen mezi společníky podle jejich podílů.¹⁰⁸

Je také možné se od zákonné úpravy odchýlit a podíl na likvidačním zůstatku vyplácet odchylně, ale pouze pokud je tato odchylka ustanovena ve společenské smlouvě,

¹⁰⁶DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUBFw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%ED%20FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1>

¹⁰⁷ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

¹⁰⁸LUPTÁKOVÁ, Lucia. Za jakých podmínek lze rozdělit likvidační zůstatek společnosti odchylně od zákona. Epravo.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/za-jakych-podminek-lze-rozdelit-likvidacni-zustatek-spolecnosti-odchylne-od-zakona-102999.html>

potażmo stanovách obchodní korporace, přičemž musí být dodržena zásada rovného zacházení a zákaz šikanózního výkonu práva. *Ab absurdum* je možné ve společenské smlouvě sjednat i to, že společníkům podíl na likvidačním zůstatku vůbec nenáleží, ale pouze za předpokladu, že bude dodržena zásada proporcionality a toto rozhodnutí bude řádně odůvodněno.¹⁰⁹

Podíl na likvidačním zůstatku podléhá srážkové dani z příjmů, která představuje 15%, bez rozdílu, zda bude vyplácen fyzické nebo právnické osobě. Tato daň se odvádí na Finanční úřad. Základ daně lze snížit pouze o nabývací cenu podílu, pokud je plátcí, likvidující právnické osobě, prokázána. V praxi bývá často velmi složité určit nabývací ceny, neboť výše nabývací ceny se odvíjí od toho, co bylo předmětem vkladu, kdo jej vložil, jak došlo k nabytí předmětu vkladu apod.¹¹⁰

Likvidátor vyplatí společníkům podíl na likvidačním zůstatku bez zbytečného odkladu poté, co dojde ke schválení návrhu na použití likvidačního zůstatku statutárním orgánem obchodní korporace. Pokud ke schválení návrhu na použití likvidačního zůstatku nedojde, rozhodne o rozdělení likvidačního zůstatku, na návrh likvidátora nebo společníka, soud.¹¹¹

Vyplacením podílů na zisku se rozvaha zlikvidované právnické osoby bude rovnat nule, tedy všechny účty zlikvidované právnické osoby budou mít nulový zůstatek.¹¹²

¹⁰⁹LUPTÁKOVÁ, Lucia. Za jakých podmínek lze rozdělit likvidační zůstatek společnosti odchylně od zákona. Epravo.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/za-jakych-podminek-lze-rozdelit-likvidacni-zustatek-spolecnosti-odchylne-od-zakona-102999.html>

¹¹⁰DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%20B9en%20ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%20FA%20E8etn%20a%20da%20F2ov%20EC&serp=1/>

¹¹¹Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

¹¹²DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%20B9en%20ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%20FA%20E8etn%20a%20da%20F2ov%20EC&serp=1/>

Událost	Společníci	S. r. o.						
Zpeněžení majetku: <ul style="list-style-type: none"> • 4,5 mil. jiného majetku • bylo prodáno za 5,5 mil. 		<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Rozvaha</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Peníze 6 000 000 Kč</td> <td>Vlastní kapitál 2 000 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Jiný majetek 0 Kč</td> <td>Dluhy 4 000 000 Kč</td> </tr> </tbody> </table>	Rozvaha		Peníze 6 000 000 Kč	Vlastní kapitál 2 000 000 Kč	Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 4 000 000 Kč
	Rozvaha							
Peníze 6 000 000 Kč	Vlastní kapitál 2 000 000 Kč							
Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 4 000 000 Kč							
Úhrada všech dluhů s.r.o.		<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Rozvaha</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Peníze 2 000 000 Kč</td> <td>Vlastní kapitál 2 000 000 Kč</td> </tr> <tr> <td>Jiný majetek 0 Kč</td> <td>Dluhy 0 Kč</td> </tr> </tbody> </table>	Rozvaha		Peníze 2 000 000 Kč	Vlastní kapitál 2 000 000 Kč	Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 0 Kč
	Rozvaha							
Peníze 2 000 000 Kč	Vlastní kapitál 2 000 000 Kč							
Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 0 Kč							
Rozdělení likvidačního zůstatku	2 000 000 Kč ←	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Rozvaha</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Peníze 0 Kč</td> <td>Vlastní kapitál 0 Kč</td> </tr> <tr> <td>Jiný majetek 0 Kč</td> <td>Dluhy 0 Kč</td> </tr> </tbody> </table>	Rozvaha		Peníze 0 Kč	Vlastní kapitál 0 Kč	Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 0 Kč
		Rozvaha						
Peníze 0 Kč	Vlastní kapitál 0 Kč							
Jiný majetek 0 Kč	Dluhy 0 Kč							

113

Obrázek 5 Zaúčtování rozdělení likvidačního zůstatku (Děrgel, 2018)

6.2 Daňové povinnosti

Jelikož likvidací právnické osoby dochází k ukončení její obchodní činnosti, je potřeba vypořádat veškeré její neuzavřené daňové položky, jinými slovy je nutné vypořádat veškeré daňové nedoplatky. Pokud by po zániku právnické osoby bez právního nástupce nebyly tyto daňové položky splaceny, nezbývalo by finančním úředníkům nic jiného než tyto položky odepsat. Aby k tomu v praxi nedocházelo, jsou právnickým osobám v likvidaci stanoveny speciální a zkrácené lhůty pro podání daňových přiznání, potažmo i hlášení a vyúčtování daně.¹¹⁴

¹¹³ Likvidace společnosti - účetní a daňové aspekty [online]. 2018 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/likvidace-spolecnosti-ucetni-a-danove-aspekty-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EmtBL-kb09JEgI7AmMAmjAmMB8q2Z8oGSQ/>

¹¹⁴DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8->

Před vstupem právnické osoby do likvidace je třeba, aby její statutární orgán, sestavil daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob (kód B) za část zdaňovacího období od jejího začátku do dne předcházejícího vstupu do likvidace, daňové přiznání k dani z přidané hodnoty za část období předcházející vstupu právnické osoby od likvidace, které se na předmětném formuláři uvede jako období od do, přiznání k dani silniční (kód B) za část zdaňovacího období od jeho začátku do dne předcházejícího vstupu do likvidace a vyúčtovat daně z příjmu a daně srážkové za období od počátku do konce měsíce předcházejícího vstupu právnické osoby do likvidace, a to vše do konce měsíce následujícího po vstupu právnické osoby od likvidace. Pokud je statutární orgán dané právnické osoby v těchto věcech nečinný, přechází tyto povinnosti na likvidátora.¹¹⁵

jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%ED%20FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1/

¹¹⁵ Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

II. ODDÍL – daň z příjmů právnických osob (dále jen „daň“)

Řádek	Název položky	Vyplní v celých Kč	
		poplatník	finanční úřad
10 ^{a)}	Výsledek hospodaření (zisk +, ztráta -) ¹⁾ nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji ¹⁾ ke dni <input type="text"/>		
20 ^{a)}	Částky neoprávněně zkracující příjmy (§ 23 odst. 3 písm. a) bod 1 zákona) a hodnota nepeněžních příjmů (§ 23 odst. 6 zákona), pokud nejsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji na ř. 10		
30 ^{a)}	Částky, o které se podle § 23 odst. 3 písm. a) bodů 3 až 13 zákona zvyšuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji na ř. 10		
40	Výdaje (náklady) neuznávané za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů (§ 25 nebo 24 zákona), pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji na ř. 10		
50	Rozdíl, o který odpisy hmotného a nehmotného majetku (§ 26 a § 32a zákona) uplatněné v účetnictví převyšují odpisy tohoto majetku stanovené podle § 26 až 33 zákona		
61 ^{a)}	Úprava základu daně podle § 23 odst. 8 zákona v případě zrušení poplatníka s likvidací		
62 ^{a)}			
70	Mezisoučet (ř. 20 + 30 + 40 + 50 + 61 + 62)		
100	Příjmy, které nejsou předmětem daně podle § 18 odst. 2 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
101	Příjmy, jež u poplatníků, kteří nebyli založeni nebo zřizeni za účelem podnikání, nejsou předmětem daně podle § 18 odst. 4 a 12 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
110 ^{a)}	Příjmy osvobozené od daně podle § 19 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
111 ^{a)}	Částky, o které se podle § 23 odst. 3 písm. b) zákona snižuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
112 ^{a)}	Částky, o které lze podle § 23 odst. 3 písm. c) zákona snížit výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
120	Příjmy nezahmované do základu daně podle § 23 odst. 4 písm. a) zákona		
130	Příjmy nezahmované do základu daně podle § 23 odst. 4 písm. b) zákona		
140 ^{a)}	Příjmy a částky podle § 23 odst. 4 zákona, s výjimkou příjmů podle § 23 odst. 4 písm. a) a b) zákona, nezahmované do základu daně		
150	Rozdíl, o který odpisy hmotného a nehmotného majetku stanovené podle § 26 až 33 zákona převyšují odpisy tohoto majetku uplatněné v účetnictví		
160 ^{a)}	Souhrn jednotlivých rozdílů, o které částky výdajů (nákladů) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů převyšují náklady uplatněné v účetnictví		
161 ^{a)}	Úprava základu daně podle § 23 odst. 8 zákona v případě zrušení poplatníka s likvidací		
162 ^{a)}			
170	Mezisoučet (ř. 100 + 101 + 110 + 111 + 112 + 120 + 130 + 140 + 150 + 160 + 161 + 162)		

2

116

Obrázek 6 Daňové příznání právnických osob (Příznání k dani z příjmů právnických osob, 2018)

¹¹⁶ Příznání k dani z příjmů právnických osob s pokyny 2021 [online]. 2018 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/danove-formulare/pokyny-dan-z-prijmu-po/>

Následně likvidátor zažádá o zrušení daňových registrací u místně příslušného finančního úřadu pro daně, které se už právnické osoby nebudou týkat, a to do 15 dnů ode dne zániku daňové povinnosti k těmto daním.¹¹⁷

Do třiceti dnů ode dne vstupu právnické osoby do likvidace je likvidátor povinen podat řádné daňové tvrzení, a to za část zdaňovacího období, která uplynula před vstupem právnické osoby do likvidace.

Po sestavení návrhu na použití likvidačního zůstatku má likvidátor povinnost do konce měsíce následujícího po dni zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku podat řádné daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob, k dani silniční s kódem H, případně pro ostatní daně, a to za období, které uplynulo před podáním tohoto návrhu.

Následující den má likvidátor povinnost zúčtovat vypořádání daňové povinnosti z předcházejících daňových přiznání a zúčtovat vyplacení podílů na likvidačním zůstatku. K tomuto úkonu není ze zákona dána žádná lhůta, likvidátor však musí toto učinit do doby, než dojde k výmazu likvidované právnické osoby z obchodního rejstříku.¹¹⁸

V poslední den zdaňovacího období podá likvidátor daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob, k silniční dani, případně k ostatním daním s kódem C za dané zdaňovací období.¹¹⁹

6.2.1 Daně z příjmů

V případě daní z příjmů právnických osob je dle ustanovení § 23 odst. 8 písm. a) ZDP, potřeba upravit základ daně, a to tak, že se zvýší o zůstatky

¹¹⁷Česko se připravuje na vlnu firem, které budou muset ukončit svoji činnost. Jak likvidovat společnost s ručením omezeným? [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu-firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html>

¹¹⁸ Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

¹¹⁹ Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

vytvořených rezerv a opravných položek, výnosů příštích období, výdajů příštích období, a sníží se o zůstatky příjmů příštích období a nákladů příštích období, které nebudou prokazatelně zúčtovány v období likvidace v souladu s účetními předpisy. Tyto výše uvedené položky budou uváděny na straně 2 daňového přiznání v řádcích 61 a 161.¹²⁰¹²¹

61 ^{a)}	Úprava základu daně podle § 23 odst. 8 zákona v případě zrušení poplatníka s likvidací		
62 ^{a)}			
63	Částky, o které se podle § 23e, § 23g, § 23h a § 38fa zákona zvyšuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
70	Mezisoučet (ř. 20 + 30 + 40 + 50 + 61 + 62 + 63)		
100	Příjmy, které nejsou předmětem daně podle § 18 odst. 2 zákona a podle § 38fa zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
101	Příjmy, jež u veřejně prospěšných poplatníků nejsou předmětem daně podle § 18a odst. 1 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
109 ^{a)}	Příjmy osvobozené od daně podle § 19b zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
110 ^{a)}	Příjmy osvobozené od daně podle § 19 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
111 ^{a)}	Částky, o které se podle § 23 odst. 3 písm. b) zákona snižuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
112 ^{a)}	Částky, o které lze podle § 23 odst. 3 písm. c) zákona snížit výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)		
120	Příjmy nezahmované do základu daně podle § 23 odst. 4 písm. a) zákona		
130	Příjmy nezahmované do základu daně podle § 23 odst. 4 písm. b) zákona		
140 ^{a)}	Příjmy a částky podle § 23 odst. 4 zákona, s výjimkou příjmů podle § 23 odst. 4 písm. a) a b) zákona, nezahmované do základu daně		
150	Rozdíl, o který odpisy hmotného a nehmotného majetku stanovené podle § 26 až 33 zákona převyšují odpisy tohoto majetku uplatněné v účetnictví		
160 ^{a)}	Souhrn jednotlivých rozdílů, o které částky výdajů (nákladů) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů převyšují náklady uplatněné v účetnictví		
161 ^{a)}	Úprava základu daně podle § 23 odst. 8 zákona v případě zrušení poplatníka s likvidací		122

Obrázek 7 Řádek 61 a 161 daňového přiznání právnických osob (Přiznání k dani z příjmů právnických osob, 2018)

¹²⁰ Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

¹²¹ DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVU4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUBFw/?query=Zru%20B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%ED%20FA%20E8etn%EC%20a%20da%20F2ov%EC&serp=1>

¹²² Přiznání k dani z příjmů právnických osob s pokyny 2021 [online]. 2018 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/danove-formulare/pokyny-dan-z-prijmu-po/>

Dále dle ustanovení § 26 odst. 7 písm. a) bod 3 ZDP je právnické osobě umožněno, aby uplatnila pouze polovinu ročních odpisů hmotného majetku, neboť vstup do likvidace neznamená konec zdaňovacího období. Obecně platí, že odpisy hmotného majetku se uplatňují za celé zdaňovací období. Zákon stanoví výjimkou, kterou je právě vstup právnické osoby do likvidace, kdy umožňuje výše zmíněné dvojí uplatnění odpisů hmotného majetku. První odpisy budou uplatněny ve výši jedné poloviny ročního odpisu vypočteného dle ustanovení § 31 a § 32 ZDP z hmotného majetku evidovaného v majetku právnické osoby na počátku příslušného zdaňovacího období. Druhá polovina ročních odpisů bude uplatněna likvidátorem za období ode dne vstupu právnické osoby do likvidace do dne představujícího konec zdaňovacího období z majetku evidovaného u likvidované právnické osoby po celé toto zdaňovací období, kdy přesný datum vstupu do likvidace nehraje při odpisu hmotného majetku roli.¹²³¹²⁴

¹²³ Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>

¹²⁴ DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací - účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%20B9en%20s.%20r.%20o.%20s%20li%20kvidac%20ED%20FA%20E8etn%20a%20da%20F2ov%20EC&serp=1>

7 Vlastní práce

V teoretické části byl proveden výzkum se zaměřením na jednotlivé typy obchodní korporací a specifika týkající se jejich likvidace. Dále byla teoretická část zaměřena na ustanovení zákona vztahující se k procesu likvidace, na základě čehož byly vytipovány oblasti, které jsou problematické, a to zejména z důvodu jejich nedostatečné určitosti.

Praktická část bude vycházet z průzkumu, pro který bude využita kvalitativní metoda, mezi které se řadí i metoda řízeného strukturovaného rozhovoru, která byla použita v této bakalářské práci. Takto získaná data budou následně vyhodnocena metodou syntézy pro zpracování aplikační části práce. Následně bude provedena sumarizace výsledků a zaznamenáno vlastní zjištění o dané problematice.

Metoda řízeného strukturalizovaného rozhovoru spočívá v předem pevně daných a jasně formulovaných otázkách, na které respondenti odpovídají podle svých nejlepších schopností. Tazatel následně odpovědi respondentů zaznamenává do dotazníku a to buď přímo v průběhu rozhovoru, nebo si rozhovor nahrává na diktafon a odpovědi doplní následně. Následně jsou vyplněné dotazníky statisticky zpracovány a vyhodnoceny, čímž tazatel získá potřebná data pro jejich další zpracování. Výhodou řízeného strukturalizovaného rozhovoru oproti dotazníkům je, že je přehlednější, odpovídají na něj převážně osoby, které jsou s danou problematikou seznámeny a získaná data se poté dají lépe zpracovat. Nevýhodou je především nemožnost přirozeného průběhu komunikace, neanonymita respondentů, časová náročnost, která vede k menšímu počtu zkoumaného vzorku a dále skutečnost, že tazatel může položit otázky tak, že již při jejich zadávání ovlivní odpověď respondenta.¹²⁵

7.1 Průběh výzkumné části praktické části

Praktická část bakalářské práce byla zpracována formou kvalitativního šetření, zaměřeného na zkoumání názorů respondentů, odborníků na dané téma, získaných formou strukturovaného rozhovoru s předem pevně stanovenými otevřenými otázkami. Otázky byly vybírány tak, aby se respondenti mohli vyjádřit k oblastem, které autorce práce připadaly problematické, a ta tím získala názor odporníků na danou problematiku.

¹²⁵<https://managementmania.com/cs/rizeny-strukturovany-rozhovor>

Následně byl respondentům ponechán prostor pro vyjádření, zda jsou si oni sami vědomi ustanovení zákonů, která jsou problematická a stála by za úpravu.

Dva rozhovory probíhaly kontaktní formou, kdy odpovědi těchto respondentů byly nahrávány na diktafon a následně doplněny do dotazníku. S ohledem na pandemii COVID-19 nebylo možné, aby byl poslední rozhovor veden kontaktní formou, a tak třetí respondent odpovídal na zadané otázky prostřednictvím emailové zprávy.

7.1.1 Výběr respondentů

Pro výběr respondentů autorka volila osoby z řad advokátů, a to z toho důvodu, že v rámci své profese se nejvíce setkávají s procesem likvidace, a jsou tak nejzpůsobilější k zodpovězení předem naformulovaných otázek, které mají pojednávat zejména o takových oblastech procesu likvidace a její právní úpravě, které autorce na základě zpracování teoretické části přišly jako nejvíce problematické. Pro zpracování praktické části bakalářské byli osloveni dva advokáti z advokátní kanceláře, ve které autorka práce pracuje a ve které vykonávala bakalářskou praxi. Třetí oslovený advokát pracuje v jiné advokátní kanceláři, a z toho důvodu s ním byl rozhovor veden pomocí emailových zpráv.

Všichni dotazovaní respondenti byli seznámeni se skutečností, že jejich odpovědi společně s jejich údaji budou použity v této bakalářské práci, a to za účelem sběru dat pro zpracování její praktické části, a s tímto zveřejněním předem souhlasili.

7.2 Jednotlivé rozhovory s odborníky na likvidace obchodních společností

Respondent: **Mgr. Vít Klimpl, advokát, s 10 letou praxí v advokacii, věkem 35 let a dokončeným právním vzděláním na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.**

1. Je dle Vašeho názoru lhůta pro likvidaci vymezená zákonem jako „bez zbytečného odkladu“ dostačující, potažmo dostatečně jasně určena?

„Domnívám se, že ano. Lhůta bez zbytečného odkladu je neurčitý právní pojem, který podléhá soudnímu výkladu a její posuzování je potřeba uzpůsobit v každém případě konkrétním poměrům dané právnické osoby. Myslím, že uvedené vymezení

lhůty odpovídá lépe potřebám praxe, než pevně stanovená lhůta v rádech dnů či měsíců.“

2. Je dle Vašeho názoru v pořádku, aby zákon vymezil orgán příslušný pro povolání likvidátora pouze jako „příslušný orgán“, aniž by blíže specifikoval, o jaký orgán právnické osoby se jedná?

„Zákon nutně musí hovořit v obecných pojmech a škála situací v rámci právnických osob, na které dopadají ustanovení o likvidaci, je pestrá. Příslušným orgánem ve smyslu zákona může být valná hromada společnosti s ručením omezeným, stejně tak jím ale dost dobře může být členská schůzce spolku apod. Proto je na první pohled vágní ustanovení o příslušném orgánu nanejvýš vhodné a logické.“

3. V návaznosti na předešlou otázku, nebylo by vhodnější, kdyby stejně jako předešlá úprava výslovně stanovil, že takovým orgánem je statutární orgán právnické osoby? Spatřujete v tomto taxativním určení spíše pozitiva či nedostatky?

„Mám za to, že statutární orgán nemusí být vždy tím nejvhodnějším orgánem k jmenování likvidátora. Může tomu být z různých důvodů: není zde osoba, která by vykonávala funkci statutárního orgánu (ať už v důsledku zániku funkce uplynutím funkčního období, odstoupením z funkce apod.) nebo je taková osoba nekontaktní či neaktivní.“

Navíc rozhodnutí o jmenování likvidátora představuje proces, který nezbytně vede k účelu likvidace samotné, tedy ukončení (ekonomické) aktivity právnické osoby s jejím následným zánikem, takže jde spíše o otázku, kterou by měli rozhodovat společníci či členská základna právnické osoby.“

4. Do jaké míry je dle Vašeho názoru vhodné, aby se likvidátor orientoval v účetní a daňovém systému v souvislosti s procesem likvidace s ohledem na jeho rozsáhlé zákonné povinnosti v této sféře? A to i za předpokladu, že jsou mu k dispozici účetní likvidované obchodní korporace. Je v praxi typické, že likvidátor přenechává většinu této agendy právě na účetní likvidované obchodní korporace?

„V řadě případů z praxe se setkávám s tím, že likvidátorem je jmenován přímo účetní, a řada účetních tyto služby nabízí a jmenování likvidátorem přijímá. V případě, že likvidátor není současně účetním (advokát nebo jiná 3. osoba) musí tak jako tak v likvidaci postupovat v úzké kooperaci s kompetentním účetním. Někdy je takovým spolupracujícím účetním dosavadní účetní právnické osoby, někdy je potřeba zajistit nového účetního, který pokryje účetní stránku likvidace. V likvidaci přechází působnost statutárního orgánu na likvidátora, a likvidátor je povinen účetní stránku likvidace zařídit zaangažováním účetního. Je velkou výhodou, pokud likvidátor má dobrou orientaci v účetních souvztažnostech a účetní stránce likvidace vůbec, není to ale nezbytnou podmínkou pro výkon funkce likvidátora.“

5. Shledáváte odměnu likvidátora za výkon jeho funkce stanovenou zákonem (tedy v případě, že je likvidátor jmenován soudem) jako adekvátní, nebo je třeba ji zvýšit či naopak snížit?

„K dané otázce se nedokážu vyjádřit. Mám za to, že odměna je stanovena nařízením vlády o úrocích z prodlení (a odměně likvidátora), a jak už to bývá u činností vykonávaných z pověření soudu (obhajoba ex-offo v případě advokátů či advokátek jak opatrovníků či soudních znalců a tlumočnicků) bude tato odměna mimo tržní realitu.“

6. Jakých chyb se v současné době právnické osoby nejvíce dopouštějí, které mají za následek jejich likvidaci, teda takové se kterými se v praxi nejčastěji setkáváte?

„Pokud jsou otázkou myšleny důvody pro zrušení právnické osoby s likvidací ve smyslu ustanovení § 172 občanského zákoníku, resp. smyslu ustanovení § 93 zákona o obchodních korporacích, v praxi se setkávám pouze se situací, kdy právnická osoba nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se, nebo jsou zde nepřekonatelné rozpory mezi společníky. Z dalších důvodů je to např. zrušení s likvidací pro nezjednání nápravy nesprávného zápis ve veřejném rejstříku podle ustanovení § 9 zákona o veřejných rejstřících.“

7. Jakých chyb se právnické osoby nejčastěji v procesu likvidace dopouštějí?

„Neumím posoudit.“

8. Jak postupujete, pokud s Vámi jako likvidátorem likvidovaná právnická osoba nekomunikuje, resp. Vám neposkytuje potřebnou součinnost?

„Neumím posoudit – s danou situací jsem se v praxi nesetkal.“

9. Jak byste řešili situaci, kdy u neaktivní společnosti je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců, společnost je předlužena, a je nutné, aby byla zahájena insolvence, nicméně z důvodu jejího předlužení není možné uhradit poplatek za insolvenční řízení?

„Mám za to, že v případě nedobré finanční situace právnické osoby musí být vždy důsledně zvažováno, zda je její situace vhodná pro likvidaci, příp. zda již nesplňuje podmínky pro řešení v rámci insolvenčního řízení. V posledně uvedeném bude nutné podat insolvenční návrh. Úprava insolvenčního zákona umožňuje zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu, že majetek právnické osoby nedostačuje ani k úhradě nákladů insolvence, což by byl možná případ uvažovaný v zadání. Jinými slovy, návrh na insolvenční řízení bych podal, aby byla splněna povinnost, ačkoliv bude soudem zamítnut. Nejsem ovšem insolvenční správce a nemám v tomto oboru specializaci, právní úpravu jsem pro účely odpovědi na položenou otázku blíže nestudoval – pouze tedy uvažuji o možném postupu, který se může od správného řešení lišit.“

10. Spatřujete nějaké další nedostatky právní úpravy procesu likvidace?

„Jedná se o relativně kusou právní úpravu, kdy řada věcí ze zákona nevyplývá a je ke škodě věci ponechána na praxi, která se může značně lišit. Příkladem kusé úpravy může být obsah tzv. konečné zprávy o průběhu likvidace ve smyslu ustanovení § 205 občanského zákoníku. Zde se stanoví, že do konečné zprávy o průběhu likvidace likvidátor uvede alespoň, jak bylo s likvidační podstatou naloženo, a popřípadě též návrh na použití likvidačního zůstatku. Právní úprava v tomto ohledu není příliš instruktivní a v praxi vzniká otázka, co má tato tzv. konečná zpráva o průběhu likvidace obsahovat nad rámec uvedené kusé zákonné úpravy.“

Jistě si řadu dalších věcí (kdo a kdy jmenoval likvidátora, zveřejnění oznámení o vstupu do likvidace v obchodním věstníku, jací věřitelé se přihlásili apod.)“

Respondent: Mgr. Jan Zemánek, advokát, s 9 letou praxí v advokacii, věkem 34 let a dokončeným právním vzděláním na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

1. Je dle Vašeho názoru lhůta pro likvidaci vymezená zákonem jako „bez zbytečného odkladu“ dostačující, potažmo dostatečně jasně určena?

„Ano, tato lhůta je dostačující. S ohledem na důsledky, které může otálení mít, je tato lhůta dostačující, když ustálená judikatura považuje za tuto lhůtu 14 dní.“

2. Je dle Vašeho názoru v pořádku, aby zákon vymezil orgán příslušný pro povolání likvidátora pouze jako „příslušný orgán“, aniž by blíže specifikoval, o jaký orgán právnické osoby se jedná?

„Ano, toto je v pořádku. Vyplývá to z dalších ustanovení zákona (OZ, ZOK)“

3. V návaznosti na předešlou otázku, nebylo by vhodnější, kdyby stejně jako předešlá úprava výslovně stanovil, že takovým orgánem je statutární orgán právnické osoby? Spatřujete v tomto taxativním určení spíše pozitiva či nedostatky?

„Ano, toto je v pořádku. Vyplývá to z dalších ustanovení zákona (OZ, ZOK)“

4. Do jaké míry je dle Vašeho názoru vhodné, aby se likvidátor orientoval v účetní a daňovém systému v souvislosti s procesem likvidace s ohledem na jeho rozsáhlé zákonné povinnosti v této sféře? A to i za předpokladu, že jsou mu k dispozici účetní likvidované obchodní korporace. Je v praxi typické, že likvidátor přenechává většinu této agendy právě na účetní likvidované obchodní korporace?

„Je to určitě žádoucí i s ohledem na povinnosti stanovené zejména v daňových předpisech. Jak je i v otázce správně uvedeno, s ohledem na odpovědnost likvidátora je důležité, aby nespolehal na účetní a daňové poradce likvidované společnosti, neboť tito již v důsledku nedostatku finančních prostředků nemusejí být řádně

placeni. V praxi se jde setkat i s případem, kdy účetní agendu likvidované společnosti dělá omezený počet zaměstnanců/externích účetních, které likvidátor pouze dozoruje.“

5. Shledáváte odměnu likvidátora za výkon jeho funkce stanovenou zákonem (tedy v případě, že je likvidátor jmenován soudem) jako adekvátní, nebo je třeba ji zvýšit či naopak snížit?

„K této otázce se neumím vyjádřit, jelikož jsem se v praxi neseťkal s ustanovením likvidátora ze strany soudu, tudíž neumím posoudit náročnost takového procesu, se kterými je spojena i otázka adekvátnosti odměny za takovou činnost.“

6. Jakých chyb se v současné době právnické osoby nejvíce dopouštějí, které mají za následek jejich likvidaci, teda takové se kterými se v praxi nejčastěji setkáváte?

„K této otázce se neumím vyjádřit, jelikož se v praxi setkávám s likvidacemi prováděnými na základě konsensu společníků likvidované společnost, tedy např. z důvodu naplnění účelu.“

7. Jakých chyb se právnické osoby nejčastěji v procesu likvidace dopouštějí?

„K této otázce se neumím vyjádřit, jelikož se v praxi setkávám s likvidacemi prováděnými na základě konsensu společníků likvidované společnost, tedy např. z důvodu naplnění účelu. Obecně lze říci, že nezakládají účetní závěrky, nemají právní titul k nemovitosti, kde mají sídlo, nebo zůstávají dlouhodobě pasivní při volbě statutárního orgánu, a nereagují na výzvy rejstříkových soudů k odstranění těchto nedostatků. S tím narůstají i pasiva likvidované společnosti, jelikož rejstříkový soud může uložit pořádkovou pokutu za nevyhovění výzvě k odstranění nedostatků.“

8. Jak postupujete, pokud s Vámi jako likvidátorem likvidovaná právnická osoba nekomunikuje, resp. Vám neposkytuje potřebnou součinnost?

„Standardní cestou, tj. např. výzvou ke sdělení informací (jde o zákonnou povinnost), případně upomínkami.“

9. Jak byste řešili situaci, kdy u neaktivní společnosti je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců, společnost je předlužena, a je nutné, aby byla zahájena insolvence, nicméně z důvodu jejího předlužení není možné uhradit poplatek za insolvenční řízení?

„Tento postup je upraven v ustanovení § 82 zákona č. 304/2013 Sb., a pokud vím, pak je rejstříkové soudy v praxi úspěšně aplikují.“

10. Spatřujete nějaké další nedostatky právní úpravy procesu likvidace?*„Nevím, zda nedostatek, ovšem pozornost by si zasloužila skutečnost, že postup dle otázky 9 je otevřen pouze společnostem, jejichž likvidaci nařídil soud. Domnívám se však, že tento typ likvidace představuje pouze menšinu. Většina likvidovaných společností však nemá prostředky na to, aby zaplatila zálohu na náklady insolvenčního řízení, kterou soudy vyměřují ve výši 50.000,- Kč, tedy v nejvýše přípustné částce. Jsem si vědom toho, že insolvenční řízení nemá suplovat proces zániku společností (což je soudní praxí opakovaně judikováno), nicméně neustále tedy přibývá společností, jejichž likvidace trvá roky. Řešením by tedy mohlo být, aby i společnosti, jejichž likvidaci soud nenařídil, mohly za obdobných podmínek dle ustanovení § 82 zákona č. 304/2013 Sb., s tím, že jejich aktiva by nestačily ani na úhradu zálohy na náklady insolvenčního řízení, která by pro tento případ činila ze zákona např. 15.000,- Kč.“*

Respondent: JUDr. Lubomír Focko, advokát, s 20 letou praxí v advokacii, věkem 45 let a dokončeným právním vzděláním na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni.

1. Je dle Vašeho názoru lhůta pro likvidaci vymezená zákonem jako „bez zbytečného odkladu“ dostačující, potažmo dostatečně jasně určena?

„Dle mého názoru je tato lhůta dostačující, neboť je třeba si ji vyložit ve světle ustálené judikatury, které za tuto lhůtu považuje 14 dní.“

2. Je dle Vašeho názoru v pořádku, aby zákon vymezil orgán příslušný pro povolání likvidátora pouze jako „příslušný orgán“, aniž by blíže specifikoval, o jaký orgán právnické osoby se jedná?

„Ano, dle mého názoru je toto vymezení v pořádku, a to s ohledem na stanovení zákona, ze kterého dále vyplývá, o jaký orgán se jedná. Zejména půjde o ZOK a OZ.“

3. V návaznosti na předešlou otázku, nebylo by vhodnější, kdyby stejně jako předešlá úprava výslovně stanovil, že takovým orgánem je statutární orgán právnické osoby? Spatřujete v tomto taxativním určení spíše pozitiva či nedostatky?

„Domnívám se, že by to vhodnější nebylo. Současné vymezení je dle mého názoru v pořádku.“

4. Do jaké míry je dle Vašeho názoru vhodné, aby se likvidátor orientoval v účetní a daňovém systému v souvislosti s procesem likvidace s ohledem na jeho rozsáhlé zákonné povinnosti v této sféře? A to i za předpokladu, že jsou mu k dispozici účetní likvidované obchodní korporace. Je v praxi typické, že likvidátor přenechává většinu této agendy právě na účetní likvidované obchodní korporace?

„Dle mého názoru je to jistě žádoucí i s ohledem na povinnosti, které likvidátor ze zákona má. Likvidátor by neměl při této své povinnosti spoléhat na účetní a daňové poradce likvidované společnosti, neboť s ohledem na to, že likvidovaná společnost již nedisponuje dostatkem finančních prostředků, nemusejí svou práci vykonávat řádně. V praxi je časté, že účetní agendu likvidované společnosti dělá omezený počet zaměstnanců/externích účetních, kteří se zodpovídají likvidátorovi.“

5. Shledáváte odměnu likvidátora za výkon jeho funkce stanovenou zákonem (tedy v případě, že je likvidátor jmenován soudem) jako adekvátní, nebo je třeba ji zvýšit či naopak snížit?

„Předmětné nemohu posoudit, neboť jsem se v praxi ještě nesetkal s tím, že. Byl by likvidátor do jeho funkce ustanoven soudem, a tak se nemohu vyjádřit k tomu, jak moc je tato práce náročná, a zda odmění za ní je vzhledem k náročnosti adekvátní.“

6. Jakých chyb se v současné době právnické osoby nejvíce dopouštějí, které mají za následek jejich likvidaci, teda takové se kterými se v praxi nejčastěji setkáváte?

„Na tuto otázku neodkážu odpověď, neboť jsem zatím likvidoval společnosti, které se k likvidaci rozhodli na základě konsenzu jejich společníků, například pokud u těchto společností dojde k uplynutí doby, na kterou byly založeny“

7. Jakých chyb se právnické osoby nejčastěji v procesu likvidace dopouštějí?

„Na tuto otázku neodkážu odpověď, neboť jsem zatím likvidoval společnosti, které se k likvidaci rozhodli na základě konsenzu jejich společníků, například pokud u těchto společností dojde k uplynutí doby, na kterou byly založeny. Nicméně si dovoluji tvrdit, že nejčastějším důvodem bude skutečnost, že nezakládají účetní závěrky, nemají právní titul k nemovitosti, kde mají sídlo, nebo zůstávají dlouhodobě pasivní při volbě statutárního orgánu.“

8. Jak postupujete, pokud s Vámi jako likvidátorem likvidovaná právnická osoba nekomunikuje, resp. Vám neposkytuje potřebnou součinnost?

„V takovém případě postupuji standardním způsobem, a to tak, že takovéto společnosti zašlu výzvu nebo upomínku.“

9. Jak byste řešili situaci, kdy u neaktivní společnosti je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců, společnost je předlužena, a je nutné, aby byla zahájena insolvence, nicméně z důvodu jejího předlužení není možné uhradit poplatek za insolvenční řízení?

„Tato situace je úspěšně řešena v ustanovení § 82 zákona č. 304/2013 Sb.“

10. Spatřujete nějaké další nedostatky právní úpravy procesu likvidace?

„V současné době mě nenapadá žádný takový nedostatek, který by se měl v souvislosti s právní úpravou procesu likvidace změnit.“

8 Diskuze, výsledky rozhovorů a jejich zhodnocení

Cílem praktické části bakalářské práce bylo uskutečnění vlastního výzkumu formou řízeného strukturovaného rozhovoru, kdy autorka bakalářské práce se snažila cílit na respondenty, kteří se pohybují v oblasti advokacie, neboť bylo nejpravděpodobnější, že se s danou problematikou setkali a mohli na zadané otázky odpovědět. Autorka tedy zvolila metodu kvantitativního výzkumu, a to pomocí techniky řízeného strukturovaného rozhovoru. Prostřednictvím takto cílených rozhovorů se autorka snažila získat poznatky z praxe, které by následně mohla porovnat s teoretickými východisky.

S ohledem na současné dění, a tedy pandemii COVID-19, v jejímž důsledku většina advokátů často pracuje z domova, a dále vzhledem k časové vytíženosti související s touto profesí byl s jedním z advokátů rozhovor veden prostřednictvím emailových zpráv. Forma face-to-face byla využita při rozhovorech s advokáty pracujícími ve stejné advokátní kanceláři jako autorka bakalářské práce.

8.1 Zhodnocení odpovědí respondentů

1. Je dle Vašeho názoru lhůta pro likvidaci vymezená zákonem jako „bez zbytečného odkladu“ dostačující, potažmo dostatečně jasně určena?

Všichni dotazovaní respondenti odpověděli, že takto neurčitě zákonem stanovenou lhůtu považují za dostačující.

Respondent č.1 ji považuje za řádně vymezenou, a to s ohledem na skutečnost, že pokud takto určený termín lépe odpovídá potřebám praxe a též potřebám jednotlivým likvidovaným obchodním společnostem.

Dle respondenta č.2 a respondenta č.3 je takto vymezená lhůta v souvislosti s ustálenou judikaturou soudu dostatečně určená a činí 14 dní.

2. Je dle Vašeho názoru v pořádku, aby zákon vyznačil orgán příslušný pro povolání likvidátora pouze jako „příslušný orgán“, aniž by blíže specifikoval, o jaký orgán právnické osoby se jedná?

Všichni respondenti se shodli na tom, že vymezení pojmu „příslušný orgán“ je dostatečné. Mají za to, že je nezbytné, aby byl tento termín vymezen obecně, a to především v souvislosti s tím, že zákon dále tento „příslušný orgán“ specifikuje v každém jednotlivém případě.

3. V návaznosti na předešlou otázku, nebylo by vhodnější, kdyby stejně jako předešlá úprava výslovně stanovil, že takovým orgánem je statutární orgán právnické osoby? Spatřujete v tomto taxativním určení spíše pozitiva či nedostatky?

Všichni respondenti se shodli na tom, že by nebylo vhodnější, kdyby bylo zákonem stanoveno, že pro jmenování likvidátora je příslušný statutární orgán právnické osoby.

Respondent č.1 nadto uvádí, že má za to, že statutární orgán není nejvhodnějším orgánem pro jmenování likvidátora, a to zejména proto, že v rámci likvidované společnosti nemusí existovat osoba, která by vykonávala funkci statutárních orgánů (ať už v důsledku zániku funkce uplynutím funkčního období, odstoupením z funkce apod.) nebo taková osoba může být nekontaktní či neaktivní. Za vhodnější považuje, aby tato volba byla svěřena společníkům nebo členské základě právnické osoby.

4. Do jaké míry je dle Vašeho názoru vhodné, aby se likvidátor orientoval v účetní a daňovém systému v souvislosti s procesem likvidace s ohledem na jeho rozsáhlé zákonné povinnosti v této sféře? A to i za předpokladu, že jsou mu k dispozici účetní likvidované obchodní korporace. Je v praxi typické, že likvidátor přenechává většinu této agendy právě na účetní likvidované obchodní korporace?

Dle respondenta č.1 je v praxi časté, že je likvidátorem jmenován přímo účetní likvidované právnické osoby, a to zejména proto, že se v dané oblasti dobře orientuje. Pokud likvidátor není účetním, ale vykonává jiné povolání, měl by při likvidaci právnické osoby úzce spolupracovat s kompetentním účetním, tím může být stávající účetní likvidované právnické osoby, nebo nějaký externí účetní. Orientaci likvidátora v daňové a účetní problematice považuje za výhodu, nikoliv podmínku.

Respondent č.2 a respondent č.3 považují za žádoucí, aby se likvidátor likvidovaní právnické osoby orientoval v daňové a účetní problematice, neboť s ohledem na nejrůznější okolnosti jednotlivých případů se nelze vždy spolehnout na to, že účetní likvidované právnické osoby, či účetní externí provedou své povinnosti řádně.

5. Shledáváte odměnu likvidátora za výkon jeho funkce stanovenou zákonem (tedy v případě, že je likvidátor jmenován soudem) jako adekvátní, nebo je třeba ji zvýšit či naopak snížit?

Všichni respondenti souhlasně uvedli, že s ohledem na to, že se v praxi neseťkali se skutečností, že by byl likvidátor do své funkce jmenován soudem a nedokážou se tak vyjádřit k adekvátnosti odměny s tím spojené.

Respondent č.1 nadto uvádí, jako každá odměna stanovená nařízením vlády u činností vykonávaných z pověření soudu je tato odměna mimo tržní realitu.

6. Jakých chyb se v současné době právnické osoby nejvíce dopouštějí, které mají za následek jejich likvidaci, teda takové se kterými se v praxi nejčastěji setkáváte?

Respondent č.1 uvádí, že se v praxi setkává pouze se situací, kdy právnická osoba nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se, nebo jsou zde nepřekonatelné rozpory mezi společníky. Z dalších důvodů je to např. zrušení s likvidací pro nezjednání nápravy nesprávného zápis ve veřejném rejstříku podle ustanovení § 9 zákona o veřejných rejstřících.

Respondent č.2 a respondent č.3 uvedli, že nejsou schopni na danou otázku odpovědět, neboť se v praxi setkávají pouze se situací, kdy právnická osoba rozhodla o své likvidaci na základě konsenzu svých společníků.

7. Jakých chyb se právnické osoby nejčastěji v procesu likvidace dopouštějí?

Všichni respondenti shodně prohlašují, že na danou otázku nejsou schopni odpovědět.

Respondent č.2 a respondent č.3 nadto uvádí, že nejčastějším důvodem k likvidaci právnické osoby je zejména to, že tyto osoby nezakládají účetní závěrky, nemají právní titul k nemovitosti, kde mají sídlo, nebo zůstávají dlouhodobě pasivní při volbě statutárního orgánu.

8. Jak postupujete, pokud s Vámi jako likvidátorem likvidovaná právnická osoba nekomunikuje, resp. Vám neposkytuje potřebnou součinnost?

Respondent č. 1 uvádí, že se v praxi s danou situací ještě nesešel a z toho důvodu není schopen na danou otázku odpovědět.

Respondent č.2 a respondent č.3 uvádí, že v případě, že s nimi likvidovaná obchodní korporace nekomunikuje, vyzvou ji k poskytnutí součinnosti výzvou, popř. upomínkou.

9. Jak byste řešili situaci, kdy u neaktivní společnosti je likvidátor jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců, společnost je předlužena, a je nutné, aby byla zahájena insolvence, nicméně z důvodu jejího předlužení není možné uhradit poplatek za insolvenční řízení?

Dle respondenta č.1 by mělo být zvažováno, zda v případě nedobré finanční situace právnické osoby je vhodné, aby byla tato společnost likvidovaná, příp. zda již nesplňuje podmínky pro její zrušení prostřednictvím insolvenčního řízení. V takovém případě bude nutné podat insolvenční návrh. Úprava insolvenčního zákona pak umožňuje zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu, že majetek právnické osoby nedostačuje ani k úhradě nákladů insolvence.

Respondent č.2 a respondent č.3 shodně prohlašují, že mají za to, že je tato situace řádně vyřešena v ustanovení § 82 zákona č. 304/2013 Sb.

10. Spatřujete nějaké další nedostatky právní úpravy procesu likvidace?

Respondent č.1 a respondent č.2 mají za to, že právní úprava nechává prostor pro její úpravu a zdokonalení. Respondent č.3 tento výše uvedený názor nesdílí.

8.2 Komparace informací získaných v teoretické části s výsledky získanými v praktické části

Po komparaci teoretické a praktické části lze dojít k závěru, že nejčastější chyby, v jejichž důsledku obchodní korporace vstupují od likvidace, patří zejména nezakládání účetních závěrek, nezajištění si právního titulu k nemovitosti, kde mají sídlo, nebo z důvodu, že tyto obchodní korporace zůstávají dlouhodobě pasivní při volbě svého

statutárního orgánu, což je jedna z jejich zákonných povinností, při jejíž nesplnění musí následovat likvidace této korporace.

Dále také záleží na volbě podnikání, kdy na základě výzkumu provedeného společnostmi Dun & Bradstreet jsou problémovými oblastmi především pronájem a správa nemovitostí, nespécializovaný velkoobchod a zprostředkování velkoobchodu a velkoobchodu v zastoupení, podnikání se zaměřením na profesní, vědecké a technické činnosti a maloobchodu v nespécializovaných prodejnách. V současné době je též problematické podnikání v oblasti stravování v restauracích, u stánků a v mobilních zařízeních, výstavba bytových a nebytových budov a zprostředkovatelské činnosti realitních agentur, a to zejména v důsledku pandemie COVID-19, která má v současné době na likvidaci obchodní korporací zásadní podíl.

Dále na základně komparace teoretické a praktické části lze mít za prokázané teze, že v současné době existují určitá zákonná ustanovení týkající se procesu likvidace, které je třeba upravit, zavést nebo specifikovat. Autorka má za to, že problematická jsou především následující ustanovení.

Prostor pro zlepšení přináší především oblast pojednávající o povinnostech likvidátora v souladu s ustanovením § 205 OZ, tedy jeho povinnost předat konečnou zprávu o průběhu likvidace příslušnému orgánu obchodní korporace. Ustanovení § 205 OZ stanoví, že je likvidátor povinen informovat alespoň o skutečnosti jak bylo naloženo s likvidační podstatou a popřípadě předložit návrh na použití likvidačního zůstatku. Zákon není v tomto případě příliš konkrétní a lze tak mít za to, že by bylo vhodné, aby dané ustanovení obsahovalo veškeré informace, které by měl likvidátor příslušnému orgánu likvidované obchodní korporace poskytnout. Jako příklad lze uvést zejména kdo a kdy likvidátora jmenoval, jací věřitelé přihlásili své pohledávky vůči likvidované obchodní korporaci, apod.

Dále by bylo třeba upravit a novelizovat ustanovení umožňující vstoupit do insolvenčního řízení pouze právníckým osobám, jejichž likvidace byla nařízena soudem. Do insolvence by mělo být umožněno vstoupit i obchodním korporacím, které samy rozhodly o svém zrušení s likvidací a to především proto, že vstupují do likvidace, z důvodu nedostatku finančních prostředků. V důsledku toho nemají dostatek finančních prostředků pro úhradu nákladů spojených s insolvenčním řízením, tedy částky ve výši až 50.000,- Kč. V důsledku tohoto nedostatku pak přibývá takových obchodních korporací, u nichž proces likvidace trvá značně dlouhou dobu, někdy i několik let. Řešením

tohoto problému by mohlo být vydání ustanovení, že též obchodní korporace, která do likvidace vstoupila na základě svého rozhodnutí, tedy jejíž likvidaci nenařídil soud, je oprávněna vstoupit do insolvenčního řízení, a to za podobných či stejných podmínek jako obchodní korporace zrušená na základě rozhodnutí soudu v souladu s ustanovením § 82 zákona o veř. rejstřících, s tím, že náklady na tohoto řízení by jim byly vyměřeny v maximální výši 10.000,- Kč.

Další oblastí, která by měla být upravena je oblast pojednávající o poskytování součinnosti ze strany nekontaktní likvidované obchodní korporace, a to především z toho důvodu, že je velmi obtížné pro likvidátora zlikvidovat obchodní korporaci, které mu neposkytuje součinnost. Otázkou však zůstává, jak tuto skutečnost ošetřit, když vezmeme v potaz tu skutečnost, že například sankce v podobě pokuty nemusí být zcela účinná v případě, že likvidovaná obchodní korporace nemá dostatek finančních prostředků. Ačkoliv autorka není schopna nabídnout pro tuto problematickou oblast nějaké řešení, má za to, že by tato oblast měla být v budoucnu podrobena důkladnému zkoumání, které by přineslo nějaké řešení.

Poslední problematická ustanovení jsou dle autorky ta ustanovení, která vymezují dobu pro stanovení likvidátora jako „*bez zbytečného odkladu*“. Autorka má za to, že by mělo dojít ke specifikaci této doby, a jejímu zakotvení v zákoně, neboť i s ohledem na skutečnost, že soudní praxe tuto dobu stanovuje jako co nejkratší možný čas, je to přesto nedostačující, v důsledku čehož může docházet ke zbytečným průtahům v procesu likvidace. Autorka se domnívá, že kdyby bylo v zákoně stanoveno, že tato lhůta představuje například 15 dní, byly by obchodní korporace nuceny v této lhůtě ustanovit likvidátora. Účinnost toho ustanovení autorka spatřuje především v tom, že obchodní korporace by tak byly více motivovány, pokud by se chtěly podílet na výběru likvidátora a nenechat jeho výběr na soudu, na který by tímto tato povinnost přešla.

9 Závěr

Bakalářská práce byla věnována procesu likvidace, z jakých důvodů a v jakém množství k ní dochází a zda je její právní úprava úplná, srozumitelná a nedává prostor pro změny nebo doplnění.

V teoretické části bakalářské práce byly nejprve vymezeny základní pojmy, které s danou problematikou souvisejí, a se kterými bylo dále v bakalářské práci pracováno. Uvedeny byly též nejčastější příčiny vedoucí k likvidaci obchodních korporací, jakož i výzkum společnosti Dun & Bradstreet probíhající v letech 2012-2021 pojednávající o době trvání procesu likvidace a počtu zaniklých obchodních korporací. Následně byl detailně rozebrán celý proces likvidace, a to s ohledem na jeho právní úpravu. Obzvláště bylo pojednáváno o oblasti zabývající se právy a povinnostmi likvidátora, který je pro celý tento proces klíčový. Konec teoretické části byl věnován procesu likvidace z pohledu ekonomického, kdy bylo především pojednáváno o účetních a daňových povinnostech související s danou problematikou.

Cílem praktické části bylo uskutečnit vlastní výzkumné šetření, které bylo provedeno formou řízeného strukturovaného rozhovoru s advokáty, kteří mají několikaletou praxi v oboru advokacie. Rozhovory s dvěma z respondentů probíhaly formou face-to-face a s posledním z respondentů s ohledem na jeho přání probíhal rozhovor formou zaslání odpovědí přes email. Oslovenými respondenty byli advokáti z různých advokátních kanceláří zaměřující se na likvidace obchodních korporací, za účelem porovnání názorů odborníků na danou problematiku. Na výzkumné šetření navazuje diskuze, ve které jsou shrnuty odpovědi respondentů, a následně byla porovnána teoretická část s výsledkem výzkumu v praktické části a na závěr byl interpretován vlastní názor autorky na danou problematiku.

S ohledem na výsledek výzkumu provedeného v rámci praktické části bakalářské praxe v souladu s teoretickou částí, má autorka práce za to, že bylo prokázáno, že zákonná ustanovení pojednávající o procesu likvidace nejsou v současné době dostatečná. Řada zákonných ustanovení jsou příliš obecná a jejich výklad je ponechán především na soudní praxi a soudních rozhodnutích, což není žádoucí s ohledem na důležitost procesu likvidace, bez kterého není možné, aby určité obchodní korporace mohli zrušit svoji činnost a dále nepodnikat. Je tak třeba, aby došlo ke změně některých ustanovení či jejich specializaci, popřípadě zavedení zcela nových ustanovení, upravujících doposud neupravenou oblast.

10 Seznam použitých zdrojů

10.1 Odborná literatura

1. BĚLOHLÁVEK, A J. – ČESKO. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (2012). Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-413-8
2. DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
3. HOLEJŠOVSKÝ, Josef. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022
4. JOSKOVÁ, Lucie, PRAVDOVÁ, Markéta, ZACHARDOVÁ, Lenka. Likvidace obchodních společností. Praha: C.H. Beck, 2017.
5. KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon a předpisy související: komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kulwer, 2016.
6. ONDŘEJ, Jan. Ukončení podnikání. Praha: WoltersKluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.
7. PELIKÁN, V. Likvidace podniku. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3338-8.
8. RICHTER, J. – PILÁTOVÁ, J. – ADAMÍK, P. Likvidace obchodních společností. ISBN 80-7263-173-X.
9. ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.
10. ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.
11. VOMÁČKOVÁ, Hana. Účetní závěrky a případy vlastnických transakcí a podnikových kombinací. Český finanční a účetní časopis. 2006

10.2 Zákony a právní předpisy

1. Nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích. In.: ročník 2013, 351/2013.
2. Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 9. května 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. 2006, částka 62. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4908>
3. Zákon č. 304/2013 Sb. ze dne 30. září 2006 o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. In: Sbírka zákonů České republiky. 2013, částka 116. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=26675>
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In [Systém ASPI]. WoltersKluwer [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
5. Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24085>

10.3 Články

1. AULISA, Valentina. K povinnostem likvidátora při provádění likvidace obchodní společnosti [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.klaw.cz/k-povinnostem-likvidatora-pri-provadeni-likvidace-obchodni-spolecnosti/>
2. ČERVENÁ, Alice. Jak postupovat při likvidaci bytového družstva?. Green Lions [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.greenlions.cz/2020/11/17/jak-postupovat-pri-likvidaci-bytoveho-druzstva>
3. Česko se připravuje na vlnu firem, které budou muset ukončit svoji činnost. Jak likvidovat společnost s ručením omezeným? [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu->

[firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html](https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%ED%20%FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1)

4. DĚRGEL, Martin. Zrušení s. r. o. s likvidací – účetně a daňově. FULSOFT.CZ [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/zruseni-s-r-o-s-likvidaci-ucetne-a-danove-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bGo02aBD1gUOuxnNwqSUbFw/?query=Zru%B9en%ED%20s.%20r.%20o.%20s%20likvidac%ED%20%FA%E8etn%EC%20a%20da%F2ov%EC&serp=1>
5. KEJVALOVÁ, Petra a Verlag DASHÖFER. Průběh dobrovolné likvidace společnosti s ručením omezeným - 1. díl [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.fulsoft.cz/33/jmenovani-likvidatora-spolecnosti-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8boBv1r2sFCT0rqmnE8MYo-A/>
6. Likvidace společnosti - účetní a daňové aspekty [online]. 2018 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/likvidace-spolecnosti-ucetni-a-danove-aspekty-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EmtBL-kb09JEGl7AmMAmjAmMB8q2Z8oGSQ/>
7. Likvidace společnosti po účetní a daňové stránce. Portál.POHODA.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/likvidace-spolecnosti-po-ucetni-a-danove-strance/>
8. LUPTÁKOVÁ, Lucia. Za jakých podmínek lze rozdělit likvidační zůstatek společnosti odchýlně od zákona. Epravo.cz [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/za-jakych-podminek-lze-rozdelit-likvidacni-zustatek-spolecnosti-odchylne-od-zakona-102999.html>
9. NÁLEVKA, Lukáš. Průběh dobrovolné likvidace společnosti s ručením omezeným - 1. díl [online]. 2017 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/prubeh-dobrovolne-likvidace-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-1-dil-105857.html>
10. Přiznání k dani z příjmů právnických osob s pokyny 2021 [online]. 2018 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/danove-formulare/pokyny-dan-z-prijmu-po/>
11. Řízený strukturovaný rozhovor: Znění od 1. 1. 2021. Managementmania [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizeny-strukturovany-rozhovor>

12. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Česká metropole má největší počet zaniklých firem [online]. 2018 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/ceska-metropole-ma-nejvetsi-pocet-zaniklych-firem/>
13. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Likvidací skončí ročně tisíce firem, dalším se to nedaří i desetiletí [online]. 2019 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/likvidaci-skonci-rocne-tisice-firem-dalsim-to-trva-i-desetileti/>
14. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Nejbližším okolím může být ohroženo 51 000 firem [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/nejblyzsim-okolim-muze-byt-ohrozeno-51000-firem/>
15. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Podnikatelé loni zrušili rekordní množství firem [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/podnikatele-loni-zrusili-rekordni-mnozstvi-firem/>
16. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. V prvním pololetí zaniklo 6 885 firem, nejméně za tři roky [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/v-prvnim-pololeti-zaniklo-6885-firem/>
17. ŠTĚPÁNKOVÁ, Petra. Za první tři kvartály skončilo s podnikáním přes 11 200 firem [online]. 2020 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.dnb.com/cs-cz/o-bisnode/o-nas/novinky/za-prvni-3-kvartaly-skoncilo-s-podnikanim-pres-11200-firem/>
18. Zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) - Podíl na likvidačním zůstatku Předpis č. 90/2012 Sb.: Znění od 1. 1. 2021 [online]. 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/cesko-se-pripravuje-na-vlnu-firem-ktere-budou-muset-ukoncit-svoji-cinnost-jak-likvidovat-spolecnost-s-rucenim-omezenym-112736.html>

10.4 Soudní rozhodnutí

1. Rozsudek NS ze dne 18.05.2010, Likvidace obchodní společnosti, 1689/2009, CZ:NS:2010:29.CDO.1689.2009.1
2. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 10.12.201, sp.zn. 32 Cdo 2484/2012

3. Usnesení NS ze dne 20.11.2019, Odstoupení jednatele z funkce v nevhodné době, 3367/2018, CZ:NS:2019:27.CDO.3367.2018.1
4. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 2. 2012, sp. zn. 7 Cmo 366/2011. In: Obchodněprávní revue. 6/2012, s. 186.
5. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 12. 2018, sp. zn. 14 Cmo 154/2017.
6. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2011, sp. zn. 7 Cmo 453/2010.

11 Seznam obrázků a zkratk

11.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Průměrná doba trvání likvidace v měsících (Štěpánková, 2019)	20
Obrázek 2 Počet zaniklých firem v letech 2012-1H2021 (Štěpánková, 2021).....	23
Obrázek 3 Základ pro výpočet odměny likvidátora (Nařízení vlády, 2013)	41
Obrázek 4 Výsledovka a rozvaha ke dni skončení likvidace (Děrgel, 2020)	60
Obrázek 5 Zaúčtování rozdělení likvidačního zůstatku (Děrgel, 2018)	64
Obrázek 6 Daňové přiznání právnických osob (Přiznání k dani z příjmů právnických osob, 2018)	66
Obrázek 7 Řádek 61 a 161 daňového přiznání právnických osob (Přiznání k dani z příjmů právnických osob, 2018).....	68

11.2 Seznam použitých zkratk

akciová společnost (dále jen „**a.s.**“)

hrubého domácího produktu (dále jen „**HDP**“)

komanditní společnosti (dále jen „**k.s.**“)

nařízení vlády č. 351/2013, Nařízení vlády, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřeneckých fondů a evidence údajů o skutečných majitelích (dále jen „**Nařízení vlády**“)

společnost s ručením omezeným (dále jen „**s.r.o.**“)

veřejná obchodní společnost (dále jen „**v.o.s.**“)

zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon (dále jen „**InsZ**“)

zákon č. 304/2013 Sb., zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „**zák. o veř. rejstřících**“)

zákon č. 455/1991 Sb. živnostenský zákon (dále jen „**ŽZ**“)

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „**obchodní zákoník**“)

zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví (dále jen „**zákon o účetnictví**“)

zákon č. 586/1992 Sb. zákon České národní rady o daních z příjmu (dále jen „**ZDP**“)

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „**OZ**“)

zákon č. 90/2012 Sb., zákona o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „**ZOK**“)